

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22

(József főherceg-ut.)

Sürgönyeim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal

151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... .. 960 Lej
Fél évre ... .. 480 Lej
Negyed évre ... .. 240 Lej
Havonta ... .. 80 Lej

Hirdetések díjazás szerint

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Egyes szám ára 5 lej,

vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Magyar szó

Aradváros tanácsában.

Mi idézte elő a tegnapi sajnálatos zajos incidenst. Angel dr. polgármester nyilatkozata a magyar tanácstagok jogairól.

(Arad, február 8.) Aradváros polgársága körében ma is élénken pertraktáltak a tegnapi tanácsülésen történt incidenst, amikor Baga János munkástanácsosnak a többségi tagok egyrésze nem engedte meg, hogy magyarul mondja el beszédét. A magyar szó meglepetés szerül számúzése a tanácsülésből, érthető megdöbbenést keltett Aradváros magyarsága körében, ami annál is érthetőbb, mivel a város vezetősége többször is kifejezetten hangoztatta, hogy nemzeti és valláskülönbőség nélkül, minden polgárnak egyformán képviseli érdekeit. A múlt tanácsban, amelynek maga dr. Borneas Gyula is — aki tegnap a legelsőnek és legerőteljesebb módon tiltakozott a magyar felszólalás ellen — tagja volt, senkinek sem jutott eszébe vétőt emelni az ellen, hogy a magyar tanácstagok magyarul mondják el véleményüket, indítványukat, szóval azt, amit a tanácsal közölni akarnak. Epen ezért okozott nagy és kínos meglepetést a tegnapi sajnálatos jelenet, amikor a magyar szó Arad tanácsában, oly éles tiltakozást váltott ki. Ez a kérdés kétségtelenül bővebb magyarázatot igényel s épen ezért a tiltakozás oka iránt felvilágosítást kértünk Angel István dr. polgármestertől, aki csak néhány perccel az incidens előtt, épen székfoglaló beszédében hangoztatta, hogy nem ismer különbséget polgár és polgár között. Angel dr. polgármester a következőket szögezte le:

— Mindent el lehet kölcsönös jóakarattal intézni. Az államhatalom törvényében leszögezi, hogy a tanácsban az állam nyelvén kell felszólalni. Azonban, ha megfelelő módon kéri, hogy engedélyezze a kisebbségeknek, akik nem tudják magukat precizen kifejezni az állam nyelvén, anyanyelvük használatát, szóval bebizonyosodik, hogy nem a demonstrálás szándéka vezeti őket ebben, úgy a kérelmet jóakarattal bírálják el. De a magyar nyelven való felszólalást semmiesetre sem lehet oly provokatív formában megcsinálni, mint ahogyan azt Baga János tette. Ha valamely magyar tanácstag felszólal, beszédét románul kezdi meg és azután bejelenti, hogy nem bírja oly tökéletesen az állam nyelvét, hogy gondolatait precizen kifejezhesse, tehát engedélyt kér a magyar nyelven való felszólalásra, senkinek nem jutott volna eszébe tiltakozni ez ellen. Erről meg vagyok győződve. De minden bejelentés nélkül, provokatív formában megtenni ezt, még sem lehetséges és én biztos is vagyok abban, hogy egyetlen egy magyar tanácstag sem tette volna meg. A magyar tanácstagokkal teljes egyetértésben dolgozunk s mindenki tudhatja, hogy nem csinálunk nemzetiségi kérdést az aradi várospolitikából.

— A tegnapi ülésen a nagy zajban valami olyasfélért hallottam Baga János szájából, hogy „az aradi magyarság nevében követelem a szót”. S most én teszem fel a kérdést: Baga János képviselheti-e a város tanácsában Arad magyarságát? Meg vagyok arról győződve, hogy a város magyarsága kellő nyugalommal fogadja a tegnapi történt zajos jelenet hírért és bizonyára meg van győződve arról, hogy az aradi városházán senkisé megosztani a magyarság képviselőit attól a

joguktól, hogy hozzászólhassanak a város ügyeihez. A törvényes formákat ugyan be kell tartani, de a betartásuk folytán senkire semféle sérelem nem hárul. A jövő fogja megmutatni, hogy a magyarság képviselőit senki sem fogja megakadályozni abban, hogy —

Gyógyul a király.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A királyi ház minisztere a következő orvosi bullettint adta ki:

„Ófelségén, a királyon megejtett orvosi vizsgálat folyamán konstatáltuk, hogy a rádi-umkezelés óta jelentékenyen javult a beteg lokális állapota. Az általános állapot is jó és a vérvizsgálat is kedvező eredménnyel járt. Ófelsége testülya az elmúlt héten 800 grammal gyarapodott. Bucuresti, 1927. február 8. A kezelő orvosok.”

Mária királyné tegnap kihallgatáson fogadta az Universal igazgatóját, akinek a következőket mondotta:

— Jó hírt mondok önnek. Ez az első nap az országba való visszaérkezésem óta, amikor szívem megkönnyebbült. A király jobban van. Az orvosok ma megvizsgálták és biztosították, hogy az új kezelés öröndetes eredményt mutat fel, noha még csak néhány napja kezdődött. Milyen kár, — tette hozzá a királyné — hogy nem kezdődhetett korábban ez a kezelés, amely annyi szomorúságtól megóvott volna bennünket.

Mária királyné ezután amerikai utjáról beszélgetett az újságíróval. Véleménye szerint nem sok kell már ahhoz, hogy Amerika segítségünkre jöjjön, mert a jóakaratauk megvan hozzá és az eszközeik is határtalanok.

Elutasították Pop C. István szenátorságát.

A szenátus nagy feltűnést keltő döntése. — Pop C. István válaszol Goldis miniszternek. — Megsértették egy magyar szenátor mentelmi jogát.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A politika felszínének tükrét gyakran jelenéktelennek látszó, apró semmiségek kavariják fel, hogy aztán a felborzolt gyűrűk mindszélesebb körökben kiszélesülve, percek, vagy napok multán, nagyfontosságot adjanak a pillanatnyilag semmiségnek látszott eseményeknek. Ilyen kisebb jelentőségű ügynek tetszett első étappe-ra után Pop-Csicsó István jogszerinti szenátori mandátumának kérdése is, amely azonban a politika tavába dobott kő nyomán, gyűrűkbe kiszélesülve, tegnapra messzi távlatokig, pártszempontokig, személyeskedésig ért el a szenátus ülésén. A szenátus tegnap délutáni ülésén Pop-Csicsó István jogszerinti szenátori mandátumának igazolása szerepelt. A szenátus igazoló bizottsága egyhangúan arra az álláspontra helyezkedett, hogy Pop-Csicsót megilletti a jogszerinti szenátorság. Mironescu nemzeti-parasztpárti hosszú beszédében kérte a szenátust, járuljon hozzá Pop-Csicsó mandátumának igazolásához. Berlescu kereskedelemügyi miniszter tiltakozik Pop-Csicsó jogszerinti szenátorsága ellen, mert ő az alba-iuliai nemzetgyűlésnek nem elnöke, hanem csak alelnöke volt. Lapedatu pénzügyminiszter dícséri Pop-Csicsót, azonban ő is, aki jelen volt az alba-iuliai nemzetgyűlésen, szintén kénytelen megállapítani, hogy Pop-Csicsó nem elnöke, hanem alelnöke volt a nemzetgyűlésnek. — Ellenzi Pop-Csicsó jogszerinti szenátorságának elismerését. Basesti-Clinciu replikázik Lapedatu beszédére és élesen támadja a minisztert. Ghitescu liberális szenátor szerint Pop-Csicsót feltétlenül megilletti a jogszerinti szenátorság. Kijelenti, hogy a választójogi törvény elkészítésénél az volt az intenció, hogy minden egyes csatolt terület jogszerinti szenátori mandátummal rendelkezék. Goldis László kultuszminiszter szintén hozzászól a kérdéshez és kéri a szenátust, semmi esetre se járuljon hozzá Pop-Csicsó mandátumának meg szavazásához. A vitát ezután mára halasztották. A szenátus mai ülésén dr. Balogh Arthur

megfelelő formában — anyanyelvükön beszélhessenek Aradváros tanácsában.

Eddig Angel István dr. polgármester nyilatkozata, amelynek nyomában a város magyarsága várja az elkövetkezendő tanácsulést, amelyen tetté válik az illetékes körök ígérete...

Mária királyné nyilatkozata a király gyógyulásáról és Amerika segítségéről.

magyar szenátor közli az igazságügyi miniszterrel, hogy január 11-én a cluj-i törvényszék egy sajtóperben, mint vádlottat beidézte. Ez az eljárás több ízben megismétlődött. Tiltakozik a parlamenti immunitási jogának a megsértése ellen s intézkedéseket kér a minisztertől.

Coanda szenátusi elnök ezután szavazásra kívánja feltenni a parlamenti igazoló bizottság Pop C. István szenátori mandátumára vonatkozó javaslatát, amely tudvalevőleg Pop C. István mandátuma mellett foglalt állást. Berlescu miniszter kifejteti, hogy a szenátus nem szavazhat ebben a kérdésben, hanem az ügyet vissza kell küldeni a semmitőszékhez, mert a legfelsőbb bíróság egy ízben már elutasította Pop C. István kérését, így tehát ellentét származna a szenátus és a semmitőszék között. Mironescu nemzeti-parasztpárti kétségbe vonja a kormányt az azt a jogát, hogy a szenátori mandátumok igazolási jogát a bíróság alá helyezze. Coanda elnök hangsúlyozza, hogy a házszabályokhoz ragaszkodott, amikor a bizottság javaslatát szavazás alá kívánta bocsátani. Berlescu miniszter kijelenti, hogy nem vonja kétségbe a szenátusi elnök erre vonatkozó jogait, csak a téves interpretálásra akarta a figyelmet felhívni. Ezután Coanda szavazásra tette fel a bizottság javaslatát, amelyet a szenátus 122 szavazattal 24 ellenében elvetett. Ennek értelmében az iratokat nem küldik vissza a semmitőszékhez revízió végett és Pop C. István kérését, hogy jogszerinti szenátornak proklamálják, végleg elutasították. Dicescu az alkotmányreform volt előadója megállapítja, hogy a visszautasítással a szenátus igazságtalanságot követett el és a jog felett utat engedett a pártszempontoknak. A szenátus ezután megkezdte a munka felügyeletéről szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Pop C. István különben az Akadémián mai számában válaszol Goldis kultuszminiszter támadásaira és egy zsűri kiküldését javasolja, amely az egyesülés idején történt eseményeket megvizsgálja és megállapítja, úgy az ő, mint Goldis akkori szereplését.

Kavarodás Trancu-Iasi körül.

Nem fogadja el Bucuresti főpolgármesterségét. — Anibal Teodorescuért Berlescu távozik a kormányból.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Régebbi lassu ringás gyurta hatalmas hullámokká Trancu-Iasi munkaügyi miniszter felváltásának ügyét. Csak néhány nappal ezelőtt a fővárosi sajtó már befejezett ténynek vette Trancu-Iasi távozását a kabinetből, akit Anibal Teodorescu örökének átvételére, Bucuresti főpolgármesterévé szemelt ki Averescu kormányelnök. A Cuvantul értesülése szerint azonban Trancu-Iasi ma ismétellen kijelentette, hogy ezt a megbízatását nem fogadja el. Ez a kijelentés annál is inkább élénk megdöbbenésre szolgáltatott okot, mert — mint a Cuvantul értesül — Averescu most abba a helyzetbe került, hogy Teodorescu, Trancu-Iasi és Ber-

lescu között kénytelen választani. Trancu-Iasi határozott magatartásával ugyanis megakadályozta a kormány ama tervét, hogy távozásával tárcáját Berlescunak adta volna át, akit viszont Cudalbu váltott volna fel s az új igazságügyminiszter az eddigi főpolgármester, Teodorescu lett volna. Miután azonban a váratlan fordulat következtében is a helyzet az, — írja a lap — hogy a kormányelnök Anibal Teodorescut mindenképpen be akarja vinni a kormányba, azonban más tárca híján sem Cudalbu, sem Trancu-Iasi nem hajlandó távozni, nem maradhat más hátra, minthogy a kérdést a kormányelnök úgy oldja meg, hogy Anibal Teodorescu érdekében Trancu-Iasi helyett valószínűleg Berlescu kereskedelemügyi minisztert ejtí el.

Eltiltották az aradi korzóról a diákokat.

Iskolásfiuknak és leányoknak nem szabad az aradi korzón sétálniok. — Az aradi rendőrség szigorú razziaikat tart a tilalom ellenőrzésére.

(Arad, február 8.) Az aradi iskolák igazgatóságai évekként ezelőtt adták ki először azt az iskolás leányok és fiúk körében sok keserűséget okozó rendeletet, amely kimondotta, hogy sem az esti, sem a déli korzón nem sétálhatnak, illetve nem korzózhatnak a diákleányok és fiúk. A rendelet indokolása az volt, hogy az ifjú generációnak komoly élethivatásra való előkészülését károsan befolyásolhatja a korzó könnyelmű, léha gondolatokat termelő atmoszférája. A rendeletet szigorú végrehajtás céljából elküldötték az aradi rendőrségnek is és a rendnek és erkölcsnek éber őrei bizony nagy rémületet okozó diákrazziaikat rendeztek az aradi korzón. Ilyenkor igazolásra szólították fel a gyanútlanul sétálókat és a korzó örömeit élvező leányokat és fiukat. Akik aztán nem tudtak kellő időben elmene-külni, azoknak nevel másnap reggel a szigorú tanár ur kezében voltak. A büntetés nyilván nem maradhatott el, amit az bizonyít legjobban, hogy az aradi korzót hosszú ideig nem színesítették a kíváncsi diákszemek és a csi-

lingelő leánykacajok.

De néhány héttel később mégis csak csökkent a rendőrség szigorúsága és a diákok rémülete és bujkálva, félve ismét feltűntek egyenként a korzózók között. Azután lassan-lassan megint megélénkítették és benépesítették a korzót. És talán tulságba is vitték a korzózást, mert az erkölcsöket féltő rendőrség mindent látó szemei előtt is feltűntek. Ma újból kiadták a rendeletet, amely szigorúan megtiltja, hogy a korzón diákleányok, vagy fiúk sétáljanak. A rendelet ellenőrzése céljából délben és este meglepetésszerű razziaikat fognak tartani és igazolásra szólítanak mindenkit, akit diáknak vélnék. A rendeletet kiájtani nem lehet. Az elmúlt években ugyanis az érdekeltek úgy akarták elkerülni a razzia kellemetlenségeit, hogy otthon hagyták diáksapkájukat és helyette rendes, polgári sapkát, vagy kalapot tettek fejükre. A razziazők azonban most erre is ügyelni fognak; nem engedik magukat megtéveszteni a civil kalaptól, hanem akit bármily okból diáknak hisznek, ki-

TARCA.

Korcsolyázás a régi Aradon.

Mit regél a ligeti tó a félszázados „A. K. E.”-ről.

(Arad, február 8.) Terméskő alapra izlésesen, svájci modorban felépített pavillon áll, rendületlenül harcolva az idő vasfogával az aradi városligeti csónakázó tó partján. A nyári napsütéstől ragyogó víz tükrében önelégedetten tetszelegve elvegyül az apró potyák, ezüstpikkelyű kis márnák, csiborok, merülőök és nagyfejű ebihalak uszó világában. Egy fűge szandolin éiesen hasitva a vizet, megzavarja a kedves társaságot; a maga után hagyott vízfodrokban idegesen rángatózik a csónakázópavillon képe, valahányszor — ilyenformán — haborgatják. A zordon tél erős jégpáncéllal vonja be a tó vizét, a sűrű hó-pelyhek rárakódnak a környező tülevilű fák örökzöld lombjaira, megindul a forró hangulatu, vidám élet a sima, ragyogó jég hátán, a korcsolyázók vig zajától visszhangzik a liget. Hófehér köpenyében, komoly méltósággal áll a korcsolyázó-pavillon. De ha megszólal a katonazene, a jég hátán zajló, vidáman sikló életre, nagy, égő ablakszemeivel mosolyogva tekint le az öreg pavillon. Így ismétlődött ez évről-évre, a múlt század hetvenes éveitől kezdve a jelen század második évtizedéig.

Negyven évvel ezelőtt kaptam az első pár „Halifax“-korcsolyát karácsonyra és idényjegyet az „A. K. E.”-pályára. Milyen boldogság volt „bognizni” a sima jégen, azok között siklani, kiket még előzőleg fentről a parttól irigyen bámultam, ezt legjobban meg lehet érteni, ha a mai apró emberkék örömét át tudjuk érezni, ha látjuk kedves bukdácsolásukat a mai „A. K. E.”-pályán. Kicsi elemista koromtól kezdve diplomám megszerzéséig a ligeti tó legszorgalmasabb korcsolyázói közt voltam megszokás nélkül. Ismert engem az

„A. K. E.” legelső vezére, a délceg, hetykejárású, finom megjelenésű Tedeschy Viktor elnök ur, de kedvence voltam télen-nyáron az öreg Miskey bácsinak, az egylet fájóslábú veterán szolgájának is. Áhitattal bámultam a jég ismert, ünnepeit hőlygeit, tisztelttel tekinttem fel a jól korcsolyázó urakra: Parecz dr., Lejtényi S. tanár (alacsony, elegáns ember, magas cilinderrel), Boros I. ur és a sok katonatisztre, stb. stb.-re. Az utolsó évek emlékei közé tartozik egy vasárnap délután. Erősen ropogott a nem épen vastag jégkéreg a sűrű nyüzsgő (vasárnapi) nagytömegű korcsolyázó közönség talpa alatt. „Azért pálya, hogy ropogjon” volt a szálló ige. Ropogott is, repedt is. Egy ismert aradi urileánnyal korcsolyáztam, s amidőn a pavillon előtt a tó közepén haladtunk, egy repedésnél leszakadt alattunk a jég. De csak térdig jutottunk vízbe, mert felugrottam a jégre és kiemeltém társnőmet. Abban a pillanatban újra leszakadtunk, ekkor már derékig merültünk a vízbe, de egy gyors ugrással megint a jégen voltam és kiemeltém partneremet. Azonban a test és a vízzel teleszivott ruha súlya alatt harmadszor is leszakadt alattunk a jég, de nagy erőfeszítéssel harmadszor is sikerült kiugranom, s partnernőmet, a szegény kis leányt karjai- nál fogva szánkázva huztam ki az önkéntelen hideg fürdőből, s sietve távoztunk a veszedelmes helyről, nehogy újra leszakadjunk. A Ferenc szolga fűtött lakásán hagyva korcsolyázó, illetőleg fürdőtársamat, hazaszaladtam buzatéri házukba, hol a rajtam keményre fagyott ruhámat és cipőmet gyorsan felváltva szárazzall, futottam az Orczy-uccába, a leány szüleihez. Egy-kettőre száraz női ruhával tértem vissza a korcsolyázó egyletbe, honnan kedélyesen sétálva igyekeztünk a ligeten át hazafele. Ropogott talpunk alatt a fagyott hó, a liget zuzmarás bokrai között fürge cinegék, apró őszapók vidám társasága hangosan üd- vözölt. Otthon egy forró tea és másnap nyo-

méletlenül igazolásra szólítanak fel. Vegyék tudomásul ezt a szomorú hírt a fiuk és leányok, ne járjanak az aradi korzón, mert bizony könnyen bekerülhet nevük a „nagy bü- nőket” nyilvántartó osztálykönyvbe.

Jó-e a házi kezelés?

Miért nem javasolta a műszaki bizottság a házi kezelést. — Muresan főmérnök nyilatkozata.

(Arad, február 8.) Megirtuk ma, hogy a városi tanács tegnapi ülésén kimondotta, hogy Arad város műszaki bizottsága a közlekedés megoldása kérdésében oly tervezet is dolgozzon ki, amely a házi kezelést öleli fel magában. A műszaki bizottságot a közeli napokban hívják össze ennek a kérdésnek a megvitatására. Ma beszélgetést folytattunk Muresan János főmérnökkel, aki a következőket mondotta:

— A műszaki bizottság elvben már foglalkozott a forgalomnak házi kezelésben való megoldása ügyével. Több fontos érvel tartva szem előtt, végül is abban állapodtak meg, hogy a házi kezelésben levő közlekedést nem ajánljuk. Megállapítottuk, hogy a város nem rendelkezik annyi pénzzel, hogy a közlekedést a maga erejéből képes legyen megoldani. A külföldi kölcsön kérdését pedig hosszú ideig húzódhatik el és mindenké- előtt ott van a számviteli törvény, amely lehetlenné teszi a vállalatnak kereskedelmi, tehát rentabilis állapotba való kezelését. Amikor minden közszállításra nyilvános pályázatot kell kiírni, a legtöbb esetben sokkal drágábban vesszük meg az árukat, mint amikor közvetlenül vásárolunk és készpénzzel azonnal fizetünk. Ezeket az alapelveket tartva szem előtt, határoztuk el, hogy azt javasoljuk a városi tanácsnak, adja magánvállalkozónak a közlekedési concessziót és a város pedig megfelelő haszonrészesedést kapjon attól. Ennek dacára természetesen a tanács tegnapi határozatának elaget teszünk és már a legközelebbi napokban összehívjuk a műszaki bizottságot a kérdés megtárgyalására. Tervezetet dolgozunk ki, amelyben precízírozzuk a kiadásokat, a várható bevételt és a rentabilitást. Az ügyet egy hét alatt teljesen elkészítjük, úgy, hogy az nyolc-tíz napon belül már a tanács elé kerülhet, amely aztán a két alternatíva fölött véglegesen dönteni fog.

ma sera volt a hideg fürdőnek. Tizenöt évvel ezelőtt Boros Iván és Székely Károly urak korcsolyázó versenyt rendeztek a ligeti tó jegén és annak vezetésével engem bíztak meg. Mükorcsolyázó és futóversenyek hőlygek és urak részére, valamint ifjusági számok tettek változatossá a verseny sorrendjét. Az akkori fényképfelvételeken ma is láthatók a résztvevők. Ez volt az első és utolsó szakszerűen megrendezett korcsolyázóverseny a ligeti tavon, de annál több sikerült jégünne- pély fűződik az „A. K. E.” történetéhez, mely külön megírásra vár és ugyancsak tartalmas anyagot kínál.

Műjégpályák. Hady Tóni (a mi Tóni bátyánk, a leány- és gyermektársaság Tóni bácsija) külföldön szerzett szaktudása és agilis tevékenysége megteremtette Aradon a vári hid innenső oldalán (ma már beépített telen) az első műjégpályát, hol első évben, 1912. évben már versenyt is rendezett az „A. K. E.” Majd erős küzdelmek a városfall. tárgyalások az akkori liceum igazgatójával, az utban levő parki fák kivágása, a szükséges telek kisajátítása, érvelések, magyarázatok, mind-mind egy ember vállára nehezdedve. Így létesült a mai parki kiosk mögött és mellett a II. most már modern műjégpálya, hol Hady Antal és Székely Károly a mai sportközönségnek, Arad színe-javának igyekeznek a legki- fogástalanabb jeget produkálni, de folyton be- lekoutárokodik a közmondást meghazudtató valóság: „Nyáron nagyon meleg van, télen nagyon hideg van”. Ez régen volt! Most nem úgy van, de lehet, hogy megint úgy lesz és akkor jó lesz a korcsolyázóknak és tennisz- zőknak is.

Ez alatt a ligeti tó partján a pavillon sötét ablakszemei a nagy semmisségbe merednek. Nem regél már tovább, csak a fölötte kuszó fellegek mint a feltartóztatlan idő, haladnak tovább, tovább. A pavillon álmodik, régi dal- ról, régi dicsőségről. Str. F.

Súlyos vádakkal illették Angel István dr.-t

Névtelen feljelentés Aradváros polgármestere ellen. — Alaptalan panasz a város gazdálkodásáról.

(Arad, február 8.) A névtelen feljelentések az utóbbi időben mindinkább szokássá váltak Aradon. A névtelenség homályában rejtőzködő orvtámadók, biztonságuk tudatában a legsúlyosabb rágalommal illethetik a kiszemelt áldozatot, akinek még az az elégtétele sem marad meg, hogy megállapíthassa, vajjon ki a rágalmozó és hogy kellő módon felelősségre vonhassa a cötében bujkálót. A családi tragédiák egy igen tekintélyes része az ilyen névtelen levélkékből származik. A névtelen rágalmozás módszere azonban a közéletbe is bevonult. Még alig foglalta el Angel István dr. Arad új polgármestere székét, máris akadtak, akik súlyos rágalmozásokat próbálnak szórni arra a férfira, aki évtizedeken keresztül, kizárólag a közérdekért munkálkodott. Néhány nappal ezelőtt ugyanis a belügyminisztériumhoz, Goga Octavián belügyminiszternek címezve, egy súlyos vádakat tartalmazó feljelentés érkezett Angel István dr. polgármester ellen. A feljelentés, amelyet a minisztérium eredetiben nyomban Aradra küldött kellő jelentéstétel megadása céljából, a következőképpen hangzik:

„Miniszter Ur! Ahulított Arad-Gáj kerület lakosai ezennel a Miniszter Ur tudomására hozunk egy gyanús esetet és nem hisszük, hogy a Miniszter Ur megenged egy ilyen nagyarányú csalást, amelyet az állam kárára akarnak Aradon most elkövetni. Az eset a következő: A háboru alatt történt, hogy az arad-gáji ovodában a rendőrség hatodik kerületét telepítették be. A későbbi években aztán a tanfelügyelőség és a prefektúra többször felkérte Aradváros vezetőségét arra, hogy a rendőrséget máshol helyezze el és erre vonatkozólag két évvel ezelőtt már meg is történtek a megfelelő lépések. Két évvel ezelőtt a város vezetősége 32.509—1924. számú határozatában kimondotta, hogy a rendőrség részére házat vásárol, hogy felszabadítsa az ovoda épületét. Egy évvel később viszont a város azt határozta el, hogy házat épít a rendőrség részére a Gradinarului-uccai városi telken. Azóta azonban nem történt semmi, a város vezetősége, ismeretlen okból elejtette az építkezés tervét. A napokban azután a fent megjelölt célra egy házat vett 500.000 lejért, nagy mértékben túlértékelve a házat, a számviteli törvény tudatos megszegésével. A törvény nyilvános árlejtést ír elő, azonban a város ennek dacára csupán Sipos Mladintól, — aki a háboru alatt lett gazdaggá — kért ajánlatot és a ház értékének kétszereséért meg is vásárolta Sipos Mladin házat. Ez a vétel nagyon szemet szart a gáji lakosságnak és sok találgatásra is adott alkalmat, mert ebből azt látjuk, hogy milyen könnyelműen dobálja ki a város vezetősége a pénz: az ablakon. Miniszter Ur! Miután mindenki fel van háborodva Aradváros vezetőségének eme vétele miatt, miután a város nem kért más ajánlatokat, dacára annak, hogy kapott volna sokkal kedvezőbbeket is, alázatosan kérjük, rendeljen el sürgősen szigorú vizsgálatot, hogy ilyen pocskolásoktól, mint a mostani vásárlás, megóvjuk az állam vagyont.

Apellálunk Miniszter Ur vasakaratóhoz és reméljük, hogy a mostani rossz közigazgatási viszonyok között, amikor amúgy is pénzhány uralkodik a városokban, ez az ügy nem marad elintézetlen és megtorlatlan.

A feljelentés alatt mindössze egy D. kezdetű, de teljesen olvashatatlan aláírás szerepel. A feljelentést Goga Octavián belügyminiszterhez címezték, aki azonban ugyálszik, ismeri az ilyen névtelen, vagy olvashatatlan aláírású feljelentésekben rágalmozók mentalitását, mert nyomban elküldötte a feljelentést eredetiben Aradváros vezetőségéhez, hogy az a szükséges felvilágosításokat megadhassa. A feljelentés tartalmából világosan kitetszik, hogy az Angel István dr. polgármester ellen irányul, aki a közoktatásiügyi minisztérium felkérésére a kezébe vette a gáji ovoda ügyének elintézését. A kellő felvilágosítások természetesen azonnal elmentek a minisztériumhoz, a feljelentés pedig itt maradt Aradon. Arra azonban kevés remény van, hogy a rágalmozó személyét kifürkésszék, hogy az helyt is álljon gyanúsításáért.

Az ügyben közvetlenül érdekelt Angel dr. polgármester megvetéssel legyint, amikor megkérdezzük véleményét az ügyről:

— A papir türelmes, sokat lehet rá írni, különösen akkor, ha nincs; aki feleljen érte. Erkölcsi szempontból a legaljasabb dolognak tartom az ilyen felelőtlen rágalmozásokat, amelyért, természetesen senkisem akar helyt állani. Ami a Sipos Mladin-féle házvételei illeti, az építészeti bizottság értékelte fel a házat. A bizottság tagjai közbecsülésben álló aradi polgárok, akik mindenkor a város érdekeit tartották és tartják szem előtt. A dossziából mindez világosan kitetszik és a belügyminisztérium már meggyőződött arról, mennyire hazugak a feljelentés részletei. Őszintén megvallva, én a magam részéről sejttem, ki gyár-

totta ezt a feljelentést, azonban biztosat nem tudok, mert az aláírás teljességgel olvashatatlan. Azt mondom azonban: akinek valami kifogása, vagy panasza van, álljon elő vele, de nem a névtelenség homályába rejtőzve, hanem nyíltan és becsületesen. A becsületes szándék sohasem elítélendő, de — és azt hiszem, mindenki ezt a nézetet vallja — a legnagyobb mértékben elítéltem és megvetem azt, aki orozva, banditamódra, felelőtlenül rágalmoz.

A nagy feltűnést keltő vádaskodás ügye ezzel befejeződött, a feljelentés most már a dossziár mélyén fekszik, amékkül, hogy bárki továbbra is törődne vele. Mindenesetre súlyosan elítélendő cselekmény, ha valaki ilyen módon akarja Arad polgármesterét a miniszter előtt alaptalanul megrágalmozni és erkölcsi szempontból igen helyes volna, ha kiderülne a rágalmozó személye, hogy elnyerje cselekedetéért az illetékes fórum előtt jól megérdemelt büntetését...

Marosi Rudolf.

Hajószerecsétlenségek a Feketetengeren

Egész sereg hajó zátonyra futott. — Óriási vihar dul két nap óta.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A tengerészeti szolgálat főfelügyelősege ma az alábbi kommunikét adta ki: A Feketetengeren pusztított óriási vihar következtében a tuzlai világító toronytól öt mérföldnyi távolságban a Traian császár-gőzös zátonyra jutott. A hajó kétszáz utasának semmi baja sem történt, valamennyiüket átvitték a „Mária hercegnő“ gőzösre és Constantába szállították. A hajó kiszabadítására szükséges munkálatok megkezdődtek. A Traian császár-t Constantába hozzák és ott fogják kijavítani. Ugyancsak a vihar miatt jutott zátonyra a Braila gőzös is. Tuzlatól tíz mérföldnyi távolságban. A hajó megmentésére szintén megtették az intézkedéseket. A Traian császár rakományát megmentették, a Braila hajóját azonban elsodorta a víz. A Durostor nevű hajó, amelyet a

Traian császár segítségére küldtek, zátonyra futott. A mentési munkálatokat most már hadihajók végzik. A Severe nevű norvég gőzös a vihar következtében Mamaja fürdő mellett zátonyra került. Konstantinápolyi jelentés szerint a Fekete tengeren két nap óta dúló vihar következtében számos hajótörés történt. A Konstantinápoly és Odessza között közlekedő hajókról semmi hír.

Constantai jelentés szerint a Traian császár gőzös mentési munkálatai nagyon nehezen haladnak előre. A hullámok összetörték a gőzös elő-részt és a víz behatott a gépterembe, valamint a hajóközökbe. Az a veszély fenyeget, hogy a heves hullámok elsodorják a hajót a zátonyról, amely végleges pusztulást jelent és kétszáz millió kárt okoz. A Braila gőzös is fokozatosan sülved. Az Adeverul kiküldött tudósítója szerint a kár már eddig százmillió lej.

A kínai kérdés az angol parlamentben

A király megvitotta a parlament ülészakát. — A munkáspártok heves támadásra készülnek a kormány ellen. — Mussolini kész legyőzöven támogatni Angliát a kínai kérdésben.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Ma délután három órakor nyitották meg az angol képviselőház tavaszi ülészakát. A megnyitáson a király is résztvesz, aki a szokásos ceremóniák közepette nyitja meg az ülészakát, amely igen viharosnak ígérkezik. Az ellenzék interpellációt nyújtott be a kínai események miatt és a munkáspárt szélső balszárnya heves támadásokra készül a kormány ellen. A megnyitás alkalmával a királyi trónbeszédet olvassák fel. A trónbeszédben a király a következőket szögezi le: a kormány szigorúan ragaszkodik a kínai politika terén ahhoz az emlékirathoz, amelyet az angol külügyminisztérium Pekingben és Hankauban a kínaiaknak és a hatalmak diplomáciai ügyvivőinek nyújtott át. A kínai események után a trónbeszéd megemlékezik az általános sztrájkokról és a bányász sztrájk által okozott gazdasági bajokról. Intézkedést kellett tenni, hogy ilyen veszedelem többé ne fenyegethesse az angol népet. Végül

megemlékezik a javaslatról, amely a szakszervezetek jogait megreformálja.

Tegnap Londonban minisztertanács volt, azonban a kínai teendőkről még mindig nem tudtak határozni. Ugyálszik az angol kormány mindaddig nem tesz lépéseket, amíg el nem dől, hogyan fogadják Kinában a legújabb amerikai közvetítő javaslatot.

A római jelentések szerint a Tribuna beszámol arról, hogy Mussolini hosszabb jegyzékben közölte Chamberlainnal, hogy Olaszország katonai intervenció esetén hajlandó Angliát támogatni a kínai kérdésben. A Chicago Tribune szerint a kantoni kormány közölte az angol megbízottakkal, hogy 24 órán belül kielégítő javaslatot tesznek a tárgyalások folytatása végett. Azt hiszik, hogy a kantoni kormány engedékenységeiben nagy része van Mussolini erélyes fellépésének.

Az esti jelentések szerint az angol képviselőház első szónokai Macdonald, Baldwin és Lloyd George voltak.

Márciusban

tárgyalják az új lakbértörvényt.

A nagyjövedelmű bérlők kilakoltathatók lesznek.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Az új lakbértörvénytervezet ügyében kiküldött parlamenti bizottság ma délután folytatta a javaslat feletti vitáját. Az ülés végeztével tudósítónk beszélgetést folytatott a bizottság elnökével, Braescu kamarai alelnökkel, aki elmondotta, hogy a meghosszabbítások tekintetében a bizottság előreláthatólag magáévá teszi Cudaibu tervezetének már ismert szakaszait.

— Ami a lakók jövedelmének megállapítását illeti — mondotta Braescu — erre vonatkozólag szigorú és világos utasításokat kell hozzáfűznünk az illető szakaszhoz. A jövede-

lem bevallása a lakó részéről deklaráció formájában fog megtörténni, ezt azonban a hatóságok a rendelkezésükre álló eszközökkel ellenőrizni kötelesek. Az egész megállapítás azonban mégis a lakó lelkiismeretességére épül fel. A bizottságnak az a felfogása, hogy az a lakó, akinek évi 500 ezer lejnél magasabb jövedelme van, már május elsejével, vagyis a törvény életbeléptetésének idejekor, tehát október 1-nél hamarabb is kilakoltatható volna, azonban a kérdés körül várható rendkívüli nehézségek elkerülése végett az ilyen esetekre javasoljuk, hogy egy hathónapos felmondási terminust állapítson meg a törvény s így a kilakoltatás csak október 1-én történhessék meg. A módosítás feletti vita különben gyorsított menetben halad és így minden valószínűség szerint legkésőbb március első napjaiban már a kamara elé kerül az új lakbértörvényjavaslat.

Berzeviczy Albert Ady Endre ellen.

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének éles kritikája a halott költőről — Ady hívei demonstrációra készülnek.

(Az *Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.*) A budapesti Kisfaludy Társaság most tartotta meg tennapi közgyűlését az új városháza közgyűlési termében, amelynek során Berzeviczy Albert elnök, aki egyben elnöke a Magyar Tudományos Akadémiának is, megnyitó beszédében szokatlannal éles hangon kelt ki Ady Endre és a ma már mindenütt hatalmassá vált Ady-kultusz ellen. Berzeviczy nagy feltűnést keltő beszédében a többek között a következőket mondotta:

— Céltalan volna tagadni, hogy a magyar irodalomban bizonyos szakadás van és néhány szerencsésen középutra talált és általános elismerésnek örvendő tehetségen kívül két táborot különböztetünk meg, amelyek egyike konzervatív és szigorúan ragaszkodik a nemzeti jelleghez, míg a másik merészen újít és nem tesz különbséget hazai és külföldi befolyás, példa és szellem között. Az utóbbi iránynak markáns képviselője Ady Endre, akinek költői egyénisége korai halála miatt lezárt egész-ként áll előttünk és így *biztos ítélkezésre* ad módot amaz irány felett is, amelyet sokakra nézve Ady példaadónak tekintünk.

— Ady tehetsége és hatásának nagysága, valamint rendkívülisége vitán felül áll. Tehetségét és hatását agyonhallgatással, vagy ledorongolással nem létezővé nem tehetjük. Valószínű azonban, hogy a szerencsétlen költő magánéletének kitergetése sokakra kifőzítőan fog hatni. Adyval szemben megnehezíti a tárgyilagos ítéletet saját intranzigenciája, mely nem ismer alkut és szinte megköveteli, hogy neki csak átkozói, vagy csodáló legyének. Vannak versei, amelyek minden érző szívbe belemarkolnak és amelyeknek semmi közülük sincs mindent romboló titánkodásaihoz. De vannak versei, amiket alig lehet másnak minősíteni, mint egy beteg fantázia eltévelyedéseinek és beteg lélek megnyilatkozásainak, amelyekből kicsapong cinizmusa, amelyek gyakran alkobizogózt látszanak lehelni és maga vallja be, hogy nem tudja: „A szentlélek hajtja-e, vagy a korcsma gőze”. Mindazonáltal azt kell hinnünk, hogy Ady jobb volt, mint aminőnek hirdette magát és el kell hinnünk azt is, hogy — vérszerinti magyar lévén — magyarul érzett, noha nemzetéről alig mondott valaha valami jót. Újító merészsége azok táborába hajtotta, akiknek a felforgatás a felforgatásért kellett. Ezek benne emberükre táltak, mert törzsökös magyarsága kitűnő cégerül szolgált leplezni a hazátlan internacionalizmus céljait. Ezek pajzsukra emelték őt, tönjénezték és megtették az aranyborju-imádás költőjévé és ugyanakkor annak a proletárságnak bárdjává, amely aztán a vörös uralom alatt mutatta meg igazi ábrázatát.

— Egy kétségbeesett és irányát, lelki egyensúlyát veszített, az életet habzsoló élvezetben feledni igyekvő nemzedék kapva-kap az Ady-verseken, de bizonyos, hogy amint egy boldogabb nemzedék visszanyeri lelki egyensúlyát oly mértékben fog visszatérni a régi ideálokhoz.

Az elnök beszéde után Vojnovich Géza titkár terjesztette elő jelentését, majd Prohászka Ottokár mondta el székfoglalóját. Ezután a Társaság két poétája: Sajó Sándor s Sik Sándor olvasott fel verseket, végül Hegedüs Loránt szavalt el egy gyönyörű rapszódiját, a melyet a közönség nagy lelkesedéssel ünnepele.

Budapesti tudósítónk jelentése szerint Berzeviczy Ady-elleni támadása fájdalmas visszhangot keltett Ady híveinek táborában. Ezek most demonstrációra készülődnek, hogy méltó választ adjanak az Akadémia elnökének. Ettől eltekintve azonban már most érezhető a reakció az összes lapokban, amikben Ady-követői reflektálnak egyelőre röviden Berzeviczy beszédére.

— Kétségtelen, — így hangzik az egyik reflexió — hogy Ady Endre a Tudományos Akadémia és a Kisfaludy Társaság jóváhagyása, sőt akarata ellenére vonult be a magyar irodalom Pantheonjába és ezt a fegyvelemsértést, a hivatalos irodalomnak és tudománynak

ilyenfokú semmibebevételét nem tudja megbocsátani a Kisfaludy Társaság. Ady valóban harcot kezdeményezett a magyar irodalomban. Erős fellegvárakat támadott meg, de a várak őrsége akkor nem volt sehol. Adyt az egész ország vatesének ismerte el s költői su-

A nőket férfiakká alakítja át Steinach.

A világhírű bécsi professzor legújabb kísérlete. — A mellékvese túltengése a férfi tulajdonságait állítja előtérbe.

(Az *Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.*) Steinach professzor legújabb kísérletét, amelyet a világhírű bécsi tanár az emberi élet meghosszabbítási problémájának megoldása érdekében végzett, szenzációs sikerrel jártak. Steinach professzor legújabb kísérleteivel állította nőket férfiakká és férfiakat nőkké képes átalakítani. Ezekkel a kísérletekkel oly nagy horderejű kérdést vizsgál Steinach a megoldás felé, amely az egész emberiséget egy új probléma elé állítja és a kísérletezések tökéletesítése valószínű forradalmat idézhet elő.

A bécsi tanár ugyanis a nőstény tengeri malac petefészekét eltávolította, helyébe átültette a férfi herét és megfordítva, aminek következtében a nőstény tengeri malac átvette nemileg és szexuális érzésekben a him sajátosságait és karakterét, a him pedig a nőstény sajátosságait és karakterét. Ezzel kapcsolatban érdekes kísérleteket folytatott Strauss tanár is, a berlini zsidó kórház igazgatója. Megfigyeléseket tett a here és a petefészkek kiműtésével kapcsolatban és arra az eredményre jutott, hogy nemcsak a nemiség adja meg a nem karakterét, hanem a mellékvese is hozzájárul

lyát azóta a világ ítélőszéke is helybenhagyta. Berzeviczy kritikája kissé elkésett és a halott elleni támadás, amit elmulasztott az élővel szemben, nem is valami szimpatikus. Ady versei azonban tovább is zúgnak diadalmasan és mint csodálatos zene zsongatják el a lelkeket. Nem valószínű, hogy Berlinben, Párisban, vagy bárhol a világon egyetlen olvasót is elriasztana Berzeviczy kritikája. Mert az élet nem ért meg azokat, akik nem értik meg az életet.

ehéz. A mellékvesék külső (kőreg) állományának van egy belső szekreciós váladéka, amely hozzájárul a nemi karakter kifejlődéséhez.

Strauss tanár egy alkalommal eltávolította egy 37 éves nőnek petefészkeit, amire az erős hizásnak indult, szakálla és hajusza nőtt és a mellékveséje táján erős fájdalmak keletkeztek. Operációnak vették alá és ekkor kiderült, hogy a mellékveséje megdagadt és kéregállománya megnagyobbodott és ez idézte elő férfivé való átváltozását. Beigazolást nyert az is, hogyha a mellékvese túltengése gyermekkorban lép fel, akkor a gyermek korán érett lesz, izomzata erősen kifejlődik és ellenkező nemi tulajdonságokat vesz fel, vagyis a fiú leány, a leány pedig a fiú tulajdonságait. Fejlettségét ez inkább a nőknél fordul elő.

Ahol ezt meg akarják akadályozni, pl. nőknél a férfikarakter kifejlődését, ott műtétrel távolítják el a mellékvesét. Ez az operáció azonban igen veszélyes és gyakran halállal végződik.

Ezek a Steinach- és mellékvese-kísérletek új lehetőségeket nyitnak meg az orvostudomány előtt, érthető tehát, hogy a kutatásokat az egész világ élénk figyelemmel kíséri.

Művészet.

* **Színházi műsor.** Szerda: Szomorúságának éneke, dráma. (B. bérlet.) Csütörtök: Éva, operett. (C. bérlet.) Péntek: Uraim, csak egymásután, vígjáték. (Bemutató-előadás. A. bérlet.) Szombat: délután 3 és fél órákor: Cirkuszhercegnő, operett. (Mérsékelt helyárak.) Este: Uraim csak egymásután! bohózat. (B. bérlet.) Vasárnap délután 2 és fél órákor: Drága kicsi buksi, operett. (Mérsékelt helyárak.) Délután 5 órákor: Uraim csak egymásután! bohózat. (Rendes helyárak.) Este: Román előadás.

* **Román revü az aradi színházban.** A napokban érdekes előadás lesz az aradi színházban. A színügyi bizottság engedélyezte a bucuresti-i Teatrul nou revütársulatának előadását, amelyet néhány nap múlva tartanak meg. Ismert bucuresti-i művészek szerepelnek a látványos revüben, amelyet valószínűleg nemcsak Arad román, hanem a magyar közönsége is megtekint. A társulat vezetője. Mitty Georgescu már Aradra érkezett.

* **Az aradi újságírószervezet társadalomtudományi estje a Kulturpalota kistermében.** Aradváros társadalmának egy tekintélyes része már évek hossza óta nélkülözi az intellektuális haladás érzetét Ennek tudatában vállalta magára az Újságíró Szervezet azt a nagy feladatot, hogy népszerű mederben mozgó tudományos előadások megtartásával szolgálja a tömegzésen felül emelkedett gondolkodók ügyét. Modern nő és modern házasság a címe annak az előadásnak, amely február 16-án este 9 órákor fog lezajlani a Kulturpalota kistermében. A nagy horderejű témát előszörban dr. Hersch Andor aradi ideggyógyász pszichiáter fogja megvilágítani, aki az emberi lélek tükrén vetíti kiélénnek a hatalmas problémának legsötétebb árnyalatait. Dr. Gabos Jenő aradi ügyvéd a második előadó. Gabos dr. megvilágítása közelebb áll a mindennapi élethez, és lenyűgözően közvetlen előadásmódora mindenkire nézve lebilincsel. Az estély iránt már most is óriási érdeklődés nyilvánul meg a város intellektueljei körében. Jegyek Oláh Sándor és Társaság cénáján kaphatók 60 és 20 lejes árkban.

* **Éghy Ghyssa Brádon.** A brádi uriaszonyok és lányok harmadik hónapja már arra kérék Éghy Ghyssát, nyisson testnevelő kurzust. Éghy Ghyssa helyettese, tehetséges növendéke,

Gellért Melinda vezette a brádi ritmikus torna-kurzust és ért el gyönyörű kulturális eredményeket. Brád és környékének intelligens társadalma magát Éghy Ghyssát is akarta táncolni látni. Szombaton adta Éghy Ghyssa önálló táncestélyét Brádon, hol zsufolt nézőtér ünnepele és halmozta el a fiatal művészasszonyt ovációkkal.

* **Az aradi színházi iroda hírei.** Az Éva multkorai sikere arra készítette a színház igazgatóságát, hogy ismét műsorra tűzze Lehár Ferencnek ezt a gyönyörű operettjét. Csütörtökön játsszák az Évát a címszerepben Havassy Mimivel, akinek partnere László Andor. Uraim, csak egymásután! Erre a szellemes francia bohózatra, melyen végigvonul a merész és mégis finom pikantéria, nagyban készül a szintársulat. Nagyban folynak a próbák a híres darabból, amely Párisban, Berlinben, Bécsben és Budapesten már egy éve estéről-estére megkacagtatja a közönséget. Az Uraim, csak egymásután! aradi premijere pénteken lesz. — A Cirkuszhercegnő, amely a mult héten jubilált, szombat délután 3 és fél órai kezdettel mérsékelt helyárak mellett kerül színre. Ezt az előadást a színház igazgatósága az iskolák ifjusága számára rendezti.

KARINTHY FRIGYES február 11-ii humoros estjének külön érdekessége, hogy azon városunk kiváló zongoraművésze FISCHER ERNŐ néhány Chopin, Debussy és Stavenghagen darabbal közreműködik. Jegyek korlátolt számban Sándor F.-nél.

Mulatság.

Magyar diákból Bucarestben. A bucuresti-i Koós Ferenc-kör diákosztálya e hó 12-én, szombaton, este 10 órai kezdettel a „Liedertafel” helyiségeiben zártkörű bálát rendez. A tiszta jövődelem a Koós Ferenc-kör diákosztály-alap javára szolgál. A nagysikerűnél ígérkező bál fővédnökei gróf Bethlen György dr., az Országos Magyar Párt elnöke, Bucsan Constantin kisebbségi miniszter, Ferenc József unitárius püspök, Goga Octavian belügyminiszter, Groza Péter miniszter, dr. Malkai Sándor református püspök, Petrovici közoktatási miniszter, Sulyok István református püspök, Ugron István volt nagybáty. A védnökök sorában a Magyar Párt szenátorai és képviselői, valamint nagyszámú vezértérfit foglalknak helyet.

M I R K.

Rádióüzenet a holdba.

Lehet-e a rádió segítségével érintkezést találni a planetákon.

(Arad, február 7.) Hugo Gernsback, az American Physical Society tagja a szerkesztésében megjelenő Radio News februári számában újszerű kiindulással azt az érdekes és romantikus kérdést fejtegeti, lehetséges volna-e Marconi vetített rádiósugaraival üzenetet küldeni a planetákra. A kérdésre igenlőleg felelt, de több fentartás mellett. Nem vár mindenekelőtt választ, nem interplanetáris érintkezést akar megteremteni, sőt voltaképpen kísérleti alanynak nem is a bolygókat, hanem a holdat szemelte ki. Tisztára tudományos vállalkozást tart szem előtt és azt szeretné beigazoltatni, hogy a hold visszaveti a rádiósugarakat, tehát ez elküldési szög ismerete mellett két és fél másodperc elteltével fel lehetne fogni a rádiójeleket a visszaérkezési szögben.

Az első feltevés, amit Gernsback alapul vesz, az, hogy a holdnak vasmagva van. Ez a vasnak ugyanazt a szolgálatot teljesítheti, mint a fénynek a tükör. Mielőtt azonban a visszaverés kérdése aktuális lenne, azzal a fontosabb problémával kell számolni, áttörnie-e a rádió a Heaviside réteget és kihatolhat-e az űrbe? Gernsback azt hiszi, hogy igen. A rádióhullám éppúgy éterrezgés, mint a fény vagy a hő, csak a frekvenciája kisebb. Minél kisebb a hullámhossz, annál nagyobb a frekvencia. A 15-20.000 méteres hullámok nem tudják áttörni a Heaviside réteget. Gernsback azonban azt hiszi, hogy két méteren aluli hullámokkal el lehetne érni ezt az eredményt. Ezt a szuperrádióállomást amerikai mecenásoknak kellene megépíttetni a tudományos kutatás céljaira, amint mecenásoknak köszönheti az amerikai csillagászat a legnagyobb teleszkópokat.

A tudományos kísérlet pontos értékéről Gernsback nem nyilatkozik, de azt hiszi, hogy incidentaliter nagyjelentőségű felfedezéseket tevének. Ha a hold valóban visszaverné a rádiósugarakat, kísérletet lehetne tenni a Marsra vagy Vénusszal, amikor opozícióban vannak.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet közlése szerint változékony idő várható, egyes helyeken, főleg délen csapadékkal és lényegtelen hóváltozással.

— A király fivére Romániában. Bucurestiből jelentik: Hohenzollern Vilmos herceg, a király fivére, a napokban Bucurestibe érkezik az uralkodó meglátogatására.

— Elena hercegnő Bucurestibe érkezett. Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt 10 órakor Elena hercegnő a Simplonnal visszaérkezett olaszországi utjáról. A pályaudvaron Mária királyné, György görög exkirály, Averescu miniszterelnök, Anghelescu udvari marsall és más előkelőségek várták.

— Valtroianu tábornok Aradon. Az aradi liberálistárpárt elnöksége ma táviratot kapott Bucurestiből, hogy az arad megyei liberálistárpárt elnöke, Valtroianu tábornok, volt miniszter csüförtökön Aradra érkezik, hogy a párt különböző ügyeit intézze s a vezetéssel beható tanácskozást folytasson.

— Aradváros polgármester-helyettese. Dr. Angel István polgármester ma a közigazgatási törvényben biztosított jogával élve, helyettesül dr. Marcovicu Vince permanens bizottsági tagot nevezte ki. A helyettes polgármester a polgármester távolléte alatt, vagy betegsége esetén vezeti a város ügyeit.

— Tartalékos tisztek közgyűlése Iasi-ban. Iasi-ból táviratozzák: A tartalékos tisztek országos egyesületének Iasi-i csoportja vasárnap délután tartotta az évi tisztújító közgyűlését, amely az alkalommal országos érdeklődés közben ment végbe. A különböző városok csoportjain és Bucuresti-in kívül az erdélyi városok is elküldték megbízottaikat a Iasi-i közgyűlésre, amely ezáltal a kongresszus jellegét nyerte. A közgyűlés napirend előtt elfogadta többek indítványát arra vonatkozólag, hogy a megválasztandó új vezetőség a legnagyobb erővel szorgalmazza a tartalékos tisztek földhöz jutását és a 75 százalékos vasúti utazási kedvezmény megadását.

Terjed a portugál forradalom.

Lisszabonban is kitört a lázadás. — A forradalmárok nemzeti köztársaság megalakítását követelik.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.)

A portugál lázadás úgy látszik sokkal nagyobb méretű, mint ahogyan azt eleinte hitték. Az első jelentések kisebb, lokális fellobbanásról számoltak be, most azonban kiderült, hogy az ország más részeiben is elégedetlen a nép. A felkelés már Lisszabonba is átharapódzott, hol a fiotta nagyrésze nem titkolja, hogy sokszorosan a felkelők mellett van. A felkelő matrózok kiáltványt bocsátottak ki a városban és felszólították a lakosságot a csatlakozásra. Az uccákon több ezer tüntető vonult keresztül, az alkotmányt éltetve, a kormány pedig tehetetlenül nézi az eseményeket. Ma délutánra azután kitört Lisszabonban is a forradalom, amely egy, a kikötőben horgonyzó cirkálóról indult ki. A forradalmi csapatokhoz a rendőrség és több gyalogezerd csatlakozott. A felkelők letartóztatták a bel- és külügyminisztert.

A kormánycsapatok Monte Santonát átadták a politikai rendőrségnek 150 ellenzéki

— Béke Lapedatu és Manolescu között. Bucurestiből jelentik: Lapjelentések szerint a mai esti minisztertanácson elintézték nyert a Manolescu-Lapedatu-féle konfliktus is.

— Egy drámaíró tragédiája. Berlinből jelentik: A Junge Bühne színház irodájában ma egy Endler nevű író revolverével agyonlőtte magát, mert darabját a színház igazgatósága nem fogadta el előadásra.

A hűség vize.

Ezt a kedves és történetet hallt mosolygós közepette, suttogva mesélik a befentesek. A nagyvállalkozó ur és felesége ép kizárták lakásuk előtt a pompázatos autóból, amikor melléjük szegődött egy cigányasszony.

— Aranyos méltóságos ur, szépséges gyönyörű méltóságos asszony, vegyék meg tőlem ezt a kis üveget, csodatévő víz van benne, varázsereje van minden cseppicnek.

És egy kristálytiszta folyadékkal telt üvegecskét húzott elő kosarából.

— Aztán miféle víz ez?

— A hűség vize, csókolom a kezüket. Valameddig szeretik egymást férfi és feleség, kristályos tiszta marad, mint a hegyi patak... de amint megszegi egyikük a hűséget, egyszerűen sötét lesz a vize, mint a koromfekete éjszaka.

Nagynevetve megvették a bűvös folyadékot és otthon elhelyezték a fürdőszoba polcán. Aztán szépen el is feledkeztek róla. A vállalkozóné karácsony után a Semmeringre utazott négy-öt hétre. A napokban volt esedékes a hazajövedele.

... Megérkezése előtt való estén a férfi együtt vacsorázott legjobb barátjával és hirtelen eszébe jutott a „hűség vize”. Elmesélte barátjának a cigányasszonnyal való kalandjukat, majd tréfás mosollyal így szólt:

— Te, meg kéne tréfálni az asszonyt. Ki fogom önteni a kis üvegecskéből a vizet és megtöltöm fekete tintával.

A jó viccel meg is csinálta és másnap barátjával együtt ment ki a pályaudvarra az asszony elé. — Öröm, csók, hazaszágúdgás. Odahaza az asszony megmosta kezét a fürdőszobában, majd megkérte az urakat, hagyják néhány percig magára, míg az utazás után kissé rendbe hozza toalettlét. Mikor újra kinyitotta az ajtót, a két férfi gyorsan belépett, mert élvezni akarta a hatást, amit a feltűnő helyre tett üvegecske az asszonyra gyakorolt. Egy pillantás az üvegre s a férfi és barátja egyszerre meglepetten néztek össze. A „hűség vize” fehéren és kristályos tisztán csillogott feléjük...

— Budapesten megszűnt a nátház. Budapestről jelentik: Tegnap csupán egy újabb spanyol megbetegedést jelentettek be, haláleset nem történt. A járvány főleg Baranyamegyében, Mohács környékén terjedt most.

— A Nova-részvények sikkasztóit Triesztben veszi át a magyar rendőrség. (Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Pekáryt és Réthyt, az ismert Nova-részvénytársaság vezetőit ma reggel Triesztbe hozták. Kiadatásukig itt tartják a sikkasztókat őrizetben és a magyar rendőrség kiküldöttei itt veszik át őket.

politikust és újságíró, akiket a Vasco di Gama és Carval Fioranje cirkálóra akartak szállítani, azonban a legénység visszakiáltta a foglyokat. A Daily Express híradása szerint a forradalom vezetője Mendereis ezredes. A Daily News arról számol be, hogy több kormányhű cirkáló lőtte Lisszabont és a parti tüzérség viszonozta a kövéseket. A madridi jelentések szerint Portó bombázása folyik. Tegnap óta a város tüzérségi ágyútüz alatt van és teljesen rommá lőtték a főbb középületeket. A lakosság menekül a városból. A felkelők Portó határában szabályszerű kövészárkokat készítettek és estig a kormánycsapatok valamennyi támadását visszaverték. Hír szerint a kormánycsapatok vezérét: a hadügyminisztert is elfogták. Délportugáliában kitört a vasutas-sztrájk, a vasutasok megtagadták a kormánycsapatok szállítását. A Journal jelentése szerint a forradalmi csapatok ultimátumot nyújtottak át Carmona tábornokhoz, követelve a nemzeti köztársaság megalakítását és az alkotmányos uralkodó helyreállítását.

— Gyászszertartás Bucurestiben az elhunyt mikádóért. Bucurestiből jelentik: A bucuresti-i japán követség ma gyászistentiszteletet tartott a japán császár mai temetése alkalmából. A szertartáson Miklós királyi herceg, a kormány tagjai, a parlament elnökei és a diplomáciai kar vettek részt. A szertartást maga a japán követ végezte.

— Szombaton lesz az ármaximálás Aradon. Szombaton délelőtt tartják meg az éhavi maximálás ülést. Az ülésre eddig két kérelem érkezett be: a mészárosok és a pékek emelés iránti kérelme.

— Öngyilkos Ludovikás. Budapestről jelentik: Kiss Pál, harmadéves ludovikai hallgató, Kiss Ferenc debreceni egyetemi tanár fia ma revolverével agyonlőtte magát. Öngyilkosságának oka ismeretlen, mivel semmiféle levelet nem hagyott hátra.

Hol jár a postaautó. (Panaszok levél.) A teherautóknak a főtér két aszfaltozott oldalán való közlekedését a rendőrség az aszfalt, valamint a házak rongálására való tekintettel, nagyon helyesen, betiltotta. Ugyanakkor azonban a postautóknak megrakott hatalmas teherautóit nem a középső, teherforgalomra kijelölt uton, hanem közvetlenül a házak mellett szűkútnak hajnalról késő estig rongálva és megremegtetve a házakat. Felhívjuk a rendőrség figyelmét erre a körülményre, mert a rendelkezéseket nemcsak a közönség, hanem közintézmény is respektálni tartozik. Egy Boros Beni-téri előzetes.

— Eljegyzés. Ullmer Mirkót (Arad) eljegyezte Klausner Herman (Gurahont).

— Ki lesz a magyar kormányzó kabinetfőnöke? Budapestről jelentik: Budapesti politikai körökben úgy tudják, hogy Bárczy István miniszterelnökségi államtitkárnak, Uray István báró kabinetirodai tanácsosnak, Börcsök Andornak, az O. F. B. alelnökének és Berczely Jenő igazságügyi államtitkárnak van a legtöbb esélye a kormányzó kabinetiroda főnöki tisztségre. Valószínű, hogy Berczely kerül a négy közül abba a fontos pozícióba, mert ő annak idején hosszabb ideig szolgált a királyi kabinetirodában, nyolc nyelvet beszél és birtokában van mindazoknak a tulajdonságoknak, amelyek a kabinetiroda mintaszerű vezetéséhez szükségesek. A kabinetiroda főnökét miniszterelnöki ellenjegyzéssel nevezi ki a kormányzó, miniszteri fizetéssel.

KARINTHY február 11-i humoros estjéhez előjegyzéseket kérjük szerda estig okvetlenül kiváltani, mert azok az óriási érdeklődés miatt tovább sem esetre sem tarthatók fenn. Sándor F. könyvkereskedése.

— Szabadlábrahelyezték az aradunouf agronomot. Radu Pascu vizsgálóbíró ma délelőtt 30.000 lei biztosíték ellenében szabadlábra helyezte a különböző visszaélésekkel vádolt Dimescu János ujaradi agronomot, akit tudvalevőleg egy alantosa jelentett ki.

Meg fogom gyilkolni a kályhát.

Méretlen vendég, mely tönkreteszti életünket, kiszívja vérünket.

(sz. I.) Novemberben váratlan vendég jelentkezett nálunk; addig is bent volt a szobánkban, de valahogy nem vettük észre, nagyon hűvösen és csendesen viselkedett, valószínűleg nyári álmát aludta, mint egy nem egészen rendes medve. És csakugyan, olyan egy küssé, mintha medve volna, nagy, barna medve, aki egyszer a sarokban két lábra állt s azóta nem mozdul; s ha nem is egészen hasonlít a medvéhez, mert négyszögletes s oszlopszerű; istenem a kubizmus idejét éljük, s különben is mondtam már, hogy ez a medve nem egészen rendes medve, sőt nem is medve, hanem kályha.

Novemberben azonban jelentkezett, új kosztos, új száj a télben. Nagyon sokat éhezett s bizonyára lesóványodott a hosszú nyár alatt; kívülről nem látszik meg rajta a koplálás, de ki tudja, mi van a belsejében? Én még sohse láttam a belsejét, csak a torkát, vörös-fekete, félelmes-torkát, s véletlenül nem voltam itthon, amikor háziasszonyom, hölcs előrelátással, augusztusban orvost hívott hozzá, belgyógyászt, mint minden esztendőben szokta. A mester, a kályhák doktora, föltárhatta volna előttem kliense belső testi életét s lelki világát, de, ismétlem, nem voltam itthon, s én csak a számlát láttam, az orvosi honoráriumot, amit természetesen igyekeztem minél előbb elfelejteni.

Az új kosztosnak kitűnő étvágya van, bár a kosztja meglehetősen egyhangú. Már az első reggelinél élénk keringésbe jött a vére, a mit szinte megfagyasztott a nyár, dörmögni kezdett, szemét barátságosan kinyitlta s fölragyogtak s az egész állat hálásan dorombolt. Nem hittem volna, hogy ekkora ormótlán állat ily kedvesen tudjon duruzsolni. Szívesen etettük eleinte, úgynevezett magyaros vendégszeretettel; s mikor hazaértem, mindig érdeklődtem iránta.

Később már megszoktuk s olyasmit kezdünk érezni, hogy a vendég tulajdonképpen a nyakunkra ült és kiszívja bennünket. Csak a duruzsolása maradt mindmáig kellemes. — Szó esett róla, hogy fia, aki egészen kis, csodálatos vasgyúró, ne hozzuk-e le a padlásról s ne állítsuk-e elébe, de lemondunk a tervünk ről, mert nem akartuk, hogy a medve-kályha akárcsak részben is másra pazarolja jókedve dorombolását és melegét.

Cserépkályhákban a szem s a duruzsolás az egyetlen szép és kellemes, amiért érdemes tartani, szóval az, ami benne állatias s életies. Faluhelyen a szegény emberek akárhányszor igazi állatot használnak kályhájuk, kecskét vagy tehenet: az fűti be az egyetlen lakószobát; mi is ezért tekintettük előszeretettel élőlénynek, mackónak, téli kosztosunkat. Persze, szívesen lemondanánk róla, több okból, még tüsszemeiről és dorombolásáról is, ha központi fűtés volna a lakásunkban, s örömmel hallanánk, hogyan fortyognak szerte-széjjel az összes szobákban a zöldre vagy fehérre festett forró vaskigylók. A duruzsolás helyett kőbányára csak rejtelmes, száraz pattanásokat kapnánk ugyan, de a csere érdemes volna, mert a kigyó tisztább, okosabb és modernebb állat, mint a medve.

Említettem, hogy most már, február havában, nagyon terhesnek érezzük új kosztosunk jelenlétét. A vendégszeretetnek is van tatára és nem lehet ennyire visszaélni a mások gyöngségével. Ez a kályha azonban lehetetlenül önző és materialista, többet eszik mint mi; mennyiségileg egészen biztosan többet, de valószínűleg minőségileg is. Még nem törtoltam ugyan meg az ételét, de azt hiszem, nagyon izletes lehet, hiszen ő mindig fölragyog, ha megjön az étetés ideje és nincs az a orció, aminél azt mondaná cselédünknek, aki egy személyben pincére és szakácsnője, hogy köszönöm szépen, nem kérek többet. Előételnek valami egészen könnyű étvágygerjesztőt kap, ami sárga ostyaruacsokkákkal megtűztelt habossüteményhez hasonlít, jobban mondva: egészen olyan, mintha összegyűrt újságpapír és fenyőgyújtók keveréke volna. Utána csont következik: karvastagságú és karhosztaságú, hasított csontokat velünk a torkába, ucclyeket ő vidáman és könnyen összemorzsol és megemészti; végül pedig szendárabok-

hoz hasonló, keményre fagyott s baltával szabálytalan alakokba törtelt, különleges, fekete fagyalt-tömböket. Ezt szereti a legjobban. Ráveti magát az ételre, forgatja a szájában, néha nyöszörögve kér, hogy segítsék neki a fogpiszkálóval, élvezzi eledelét, sokáig szopogatja, valósággal belemelegszik, tűzbe jön és a lelkesedés hullámai forrón csapnak ki egész testéből. Micsoda étvágy és nyencség!

Érzem, hogy nem beszéltem elég ellenségesen a kosztosunkról. Szolgáljon menteségemül, hogy emlékeztetből irtam le az etetést, s nem a friss gyűlölet hatása alatt. Mert most már határozottan gyűlöljük, annyiba kerül. Cselédünk állandóan jelenti, hogy a kereskedőnél, ahonnan társzekérrel szállítják, hozzánk számára a fehér csontot és fekete fagyaltot, már nagyra nőtt kifizetetlen számlánk.

Hogyan lett gazdag ember Valeanu miniszter.

A miniszter a kamara mai ülésén visszautasítja Joanitescu ellenzéki vezér támadásait. — Románellenes magatartással vádolt brassói tanács tagok.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti-i tudósítójának lapirata.) A kamara ülésén a jegyzőkönyv felolvasása után Valeanu miniszter kijelenti, hogy aktákkal fogja bizonyítani, honnan származik a vagyona. Ezzel fog válaszolni Joanitescu vádjaira. Braescu hangsúlyozza, hogy az egész kormánypárt ismeri Valeanu becsületességét és Joanitescu állításait rágalomnak tekinti. Ezután felolvassa Negulescu kamarai elnök üzenetét, amelyben arra kéri a képviselőket, hogy a napirend előtti felszólalásaikat, interpellációikat és bejelentéseiket fogják rövidre, mert a parlamentre még sok fontos ügy elintézése vár. Madgearu tiltakozik az elnök ilyen diszpozíciója ellen. Braescu kifejté, hogy kivételes esetekben a parlamentnek nincs joga a vitát meghosszabbítani, de rendes körülmények között a bejelentések és interpellációk naponként is csak 20 percig tarthatnak. Valeanu miniszter 15

Mi lesz ebből? Hová vezet ez vendégskedés?

Elhatároztam, hogy bosszút állok rajta, meggyilkolom. Lassu, kegyetlen halállal. Ehen fogom veszejteni. Kikezdeni nem merek vele, mert vagy tüzet okádik, mint egy sárkány, vagy olyan szelid, hogy megsajnálom. Hanem majd úgy ölöm meg, hogy nem emelek rá kezet. Fokozatosan elgyöngitem, mindig kevesebb és rosszabb táplálékot adok neki. Holttestét pedig nem darabolom fel, mert arra rájönnek, hanem itt hagyom a szobában, a sarokban. Senki sem fogja megtudni, hogy megölttem. Jaj, csak már megtehettém. Boldogan érzem, hogy a gyilkosság napja egyre közeledik. Most még várok. De március közepe táján, egy szép, derűs napon, végrehajtom aljas tetteimet.

Jobb gazdálkodást.

Panaszos levél az aradi izraelita hitközség adókövetése ellen.

(Arad, február 8.) Az aradi izraelita hitközség most történt adókövetése nyomán támadt elégedetlenség mind nagyobb hullámokat vet. A száz-kétszáz százalékos emeléssel sújtott hitközségi tagok erőteljes akcióra készülnek a túlzott adóemelések ellen, s tömegesen érkeznek be a felebbezések a felszólamlási bizottsághoz. A hitközségi tagok közötti elkeseredést jellemzően visszatükrözi az a levél, amely ma érkezett szerkesztőségünkbe, s amely teljes szövegében így hangzik:

T. Szerkesztőség! Az Aradi Közlöny mai számában olvastam, hogy az aradi evangélikus hitközség mindössze negyvenöt ezer lej adót vetett ki hűveire. Azt hiszem azonban, hogy a nevezett egyház vezetősége is el tudott volna költeni kétszer-háromszor annyit ha nem lenne tekintettel hűveire, kik amúgy is nyögnek a súlyos közterhek alatt.

Csak az aradi izr. hitközség vezetősége az, amely nem számol a tényleges viszonyokkal, a hitközségi tagok tehervállaló készségével. Meg kellene jegyezni a fenti kifejezést. Mert a vezető urak mindig a „teherbíró képességet” emlegetik. Tudomásul kell venniük már egyszer, hogy senki a maga teherbíró képességét próbára tenni nem akarja azért, mert tagja lehet az izr. hitközségnek. A finánc prés alá gyömösölheti az adózt, de egy hitközség nem. A hitközségi adónak csak annyinak szabad lenni, amennyit mindenki készsége vállal és annak fizetése áldozatába nem kerül. Az aradi izr. hitközség olyan mértékű adókat vetett ki, hogy egy-két tagja kénytelen fizetni azt az összeget, amit az evangélikus egyház sok ezernyi hűveje visel.

Mert az aradi izr. hitközség vezetősége nagyszerűen tud költenek a tagok zsebére, de gazdálkodni. — azt nem.

Egy adó-nagybírtokos.

Háboru az arcfestés ellen.

Kilrtják a tabarinéket s éjjeli mulatókat Olaszországban.

(Az Aradi Közlöny milanoi tudósítójától.) Az olasz kormány tudvalevően kiméletlen harcot intézett a tabarinéket és éjjeli mulatók ellen. Nemcsak, hogy nem ad engedélyt újabb éjszakai szórakozóhelyek megnyitására, hanem a régebbieket is revízió alá veszi és rendeletet hozott, hogy éjjeli tizenkettő után nem szabad táncolni és két óra után minden zenének el kell némulnia a nyilvános mulatóhelyeken, sőt a klubokban is. A szórakozásra vágyó ifjúság ugyanis úgy akarta kijátszani a rendeletet, amely az éjszakai táncokat megtiltja, hogy klubokat alakít s ott folytatja zártkörű mulatságait. A rendelet azonban ezekre a klubokra is kiterjeszkedik és szinte porosz szigorúsággal akarja nevelni a jövő generációt. A hivatalos megokolás szerint a fascizmus nem óhajt sem demagóg, sem pedig hipokrita rendszerrel dolgozni, de lehetetlennek tartja, hogy az erőfeszítések s anyagi gondok idején, amikor termelő és harcos társadalomra van szükség, legyen egy osztály, amely kihívja az ellenszenvet azzal, hogy minden gondja csak a mulatozás. Nem is burkoltan, hanem teljes nyíltsággal fordul a rendelet a felsőbb tízezrek, az arisztokrácia ama tagjai ellen, amely a legvisszatartóbb külföldi szokást és erkölcsöt igyekszik meghonosítani Itáliában és az előkelő családok nagyuri vendégszeretete helyett, annak a farizeus internacionalista szokásnak áldoz, amely a hoteleket frekventálja, az arcfestést és szájpírosítót behozta az országba. olyan szokást, amely az arc igaz, sugárzó szépségét hazug alarc alá rejti. A tabarinéket és általában az éjszakai mulatozások ellen folytatott kampányt a lapok mindenben támogatják és nem is rendőri intézkedést látnak benne, hanem erkölcsi rendszabályt, amely a régi morál tisztaságát van hivatva ismét trónjára emelni.

Mezőgazdák! A tavaszi idényre kérjek gazdasági könyvtárjegyzékünket in yen. — Sándor Ferenc könyvüzlete Arad.

— A japán császár temetése. Tokióból jelentik: Tegnap éjszaka temették el az elhunyt Joshto császárt. A temetés utvonalaán fehér homokot szórtak fel, hogy a gonosz szellemeket elűzzék. Mintegy egy millió ember vett részt a temetésen, a nagy tolongásban többszáz ember súlyosan megsérült. A külföldi hatalmak képviselői is megjelentek. Éjjel után a holttestet a Higasi-Aszavaka mauzoleumba szállították a Sanjuku kertből, ahol gyászistentiszteletet tartottak. A temetés alkalmával a fiatal császár 20.000 fogolynek kegyelmezett meg.

— Tűz Fönlak községben. Veszedelmes tűz pusztított tegnap éjjel Fönlak községben. Ismeretlen okok következtében ugyanis lángalobban Nichici Draga udvarában felhalmozott 12 holdról való kukoricaszár s felő volt, hogy a tűz átharapozik a szomszédos épületekre is. A kivonult önkéntes tűzoltóság hatalmas erőfeszítéssel igyekezett lokalizálni a tüzet, ami két órai nehéz munka után sikerült is. A kár jelentéktelen, mindössze 2000 lej.

— Autóbalesetek elkerülése. Az autóbalesetek egy részét a fényszórónak lehet tulajdonítani. A szembejövő autó fényszórója a soffört elvakítja és jó néhány másodperc betelik, amíg normális látóképességét visszanyeri. Ez idő alatt az általa vezetett kocsinéha 80 méter utat is megtesz és ez idő alatt történik meg gyakran a csaknem vakon vezetett gépkocsival a szerencsétlenség. Ennek elkerülésére az amerikai autómérnökök együttesében most egy újfajta fényszórót mutatnak be, szinesüveg használatával. Tudvalevő, hogy a kék üveg például csak a kék sugarakat engedi keresztül, a többit, főleg a kék kiegészítő részét, a narancssárgát elnyeli. A sofför előtti szélfogó ablak kék, vagy narancsárga lehet. Minden uton meg keilene jelölni, hogy az egyik irányban haladó kocsik kék, a másik irányban menők pedig sárga üveggel járjanak. Az ut elején a sofför a szélfogóra és a fényszórókra leereszti a kék üveget. A kék színű utat a kék üvegen keresztül a sofför ép oly jól látja, mintha közönséges üvegen nézne a feléren világított utra, viszont a szembejövő autó sárga fényszórója a kék szélfogón át nem vakít, mint ahogy nem vakít a kék fényszóró a sárga szélfogón át. A színes fényszórókat már ki is próbálták Amerikában és azok kitűnően működtek.

— Stresemann a Rivierára érkezett. Párisból jelentik: Dr. Stresemann német külügyminiszter ma délután Beaulieu-be érkezett. Ez a hír Párisban meglepetést keltett, mivel Stresemann San-Reinóba várták és megtették az előkészületeket is a német külügyminiszter hosszabb ott tartózkodására. Ezzel aztán újból szárnyra kaptak azok a hírek, hogy Stresemann rivierai tartózkodását nagy horderejű diplomáciai tárgyalásokra akarják felhasználni.

— Agyonsújtotta a fa. Súlyos szerencsétlenség érte tegnap délután a cladovai völgyben Balasiu Matei 19 éves erdőmunkást. Egy kidöntött faóriás hatalmas súlyával rázuhant a szerencsétlen fiatalemberre, akit borzalmasan összezúzott tagokkal, haldoklóra szállították be az aradi központi kórházba, ahol ma reggelre kiszivedett. Megindították a vizsgálatot annak megállapítására, hogy a súlyos szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

— Tehervonatok összeütközése Aradul. n. n. Kisbátányv vasúti összeütközés történt ma reggel kilenc óra tájban az ujaradi állomáson. A Jambolia felől érkező tehervonat, befutott az ujaradi állomásra és rögtön utána jött a Timisoara felől érkező tehervonat, amely nem vette észre a jelzőt és rászaladt az előtte érkezett vonatra. Hét teherkocsi rongálódott meg az összeütközés következtében. Emberéletben nem esett kár, az ujaradi főbírói hivatal jelentése szerint azonban egy könnyebb sebesült volt. Az összeütközés következtében a sinek megrongálódottak, úgy, hogy a tízórás timisoarai vonat átszállással bonyolította le a forgalmat, de nemsokára kijavították a sineket és ezután már rendszeren folyt a közlekedés.

Kulturpalota febr. 11. este 9 órakor
KARINTHY FRIGYES
humoros estje
Fischer Ernő
zongoraművész közreműködésével.
Jegyek Sándor Ferenc könyvtárában Arad.

Mindszenty Tibort leszerződtették Valentino utódául.

Zsazsa elérkezett élete csúcspontjára: mégis Valentinót csinált Mindszenty Tiborból. — Fedák Sári hőies küzdelme a szerelemért az Élet és az Öregedés ellen. — Az ötvenéves asszony vasenergiája legyőzött minden akadályt.

(Arad, február 8.) Van néhány csodálatos élet, amelynek izgalmas regénye a nagyközönség szeme előtt játszódik le és nagyszerűségével, messze ívelő szárnyalásával kiemelkedik a többi életről. Az egyik ilyen élet a „magánügy” fogalmát szoktuk elskatulyázni. Ilyen magasra lendült élet a Fedák Sárié is, aki a hétköznapok között nyugsgó emberboly feje fölött szédületes erkölcsi szaltomortáikat produkál, de utána mindig bámulatos biztonsággal ugrik vissza arra a piederstátra, amelyre őt kivételes tehetségei emelték. Az ő élete az a folytatásos, házhoz szállított regény, amelyet a kortársak érdeklődve olvasnak és amelynek fordulatait izgalommal várják. A hősnő egy beregszászi urházból indult utnak és rövid ideig tartó nagy küzdelem után meghódította Budapestet, majd egész Magyarországot. Öserejü tehetsége, rendkívüli egyénisége, nagyvonalú koncepciói diadalokait arattak az életben és a színpadon. Az ünnepekt Zsazsa szuverénje volt jóideig az operettnek és rabszolgájává tett minden szívet, amely szerelennel közeledett feléje. A kegyetlen biztonsággal haladó Időt azonban nem tudta legyőzni, de okosan és ügyesen kiparrirozta a csapásait azzal, hogy hirtelen a prózai színpadra kanyarodott, ahol talán még durabban hullott reá a babér. A külszzák mögötti harcokban tehát mégiscsak Zsazsa diadalmaskodott az offenzív erejű Időn, de az életben, az ő elképzettben fordulatot, nagy regényében heroikus küzdelmet kell vívnia az Öregedés meduzafejű furiáival.

Utolsó nagy szerelme az ugyancsak öregedő Molnár Ferenchez, szerencsétlen házassága, a fiatal Darvas Lili által elszenvedett kudarc nem törték meg ennek az erős asszonynak a vasenergiáját. Megroncsolt lelkének minden maradék erejét frontba állította s félelmetes akaratának parancsnoksága alá helyezte. Meg akarta mutatni a világnak, Molnárnak, mindenkinek, hogy az ötvenéves Fedák Sári még mindig a Jelen eleven ereje, nem emlék, ragyogó Mult, tragikus lehullás, hanem forró, célokért küzdő, diadalmas asszony. A nyáron nekifeszítette izmait a Dunának és dühét, fájdalomát fojtó markolással szoritotta evezője nyelébe. Közben pedig harsányan szórta bele kacagását a vízpárás napözönbe. A Dunából kihálászta magának az ifju Mindszenty Tibor füszerességét, a hátára pattant, szárnyakat szerelt a jóvérü paripa oldalába és hajrás iramban vágatott, repült vele az Ope-rención keresztül a csakazértis-hír, a muszáj-dicsőség felé... Fedák Sári minden idegszálát, izomrostját, agysejtjét egyetlen hatalmas akarat fütötte: Valentinót, királyt, bálványt csinálni ebből a szép, fiatal Tiborból, hogy azután a félistenné erőszakolt kereskedősegéd világ-

hírt, szép fiatalágát, mint messzire ragyogó ékszerszár mosollyal tűzhesse fonnyadó keblére: „Idenőzz világ, bámulj Molnár Ferenc — így tündököl Zsazsa az élet csucsán, ötvenéves korában!” Ez a győzedelmes kurjantás volt a cél, amelyért Fedák Sári emberfeletti, gigászi küzdelmet vívott...

Hatalmas ellenségek támadták, fejcsóváló szánakozás figyelte a rettenetes harcot és Zsazsa a megpattanásig feszülő energiával sarkantyuzta szárnyas paripáját minden akadályon keresztül. Az amerikai sajtó brutális gunnyal állt eléje és a jövőndő Valentinót „kövér sejk”-nek nevezte, akiből nem kér Amerika, mert hiszen százzszámra szaladgálnak ott is az ál-Rudik. Gáncsolták, nevelték, sajnálták Fedák Sári az ő nagy, utolsó harcában, de Zsazsa összeszorított fogakkal, minden erőrtalékokat mozgósítva, görcsös akarással finiselt a cél, az élet csucsá felé, ahonnan belekurjant-hassa életmentő diadalát a kétkezdve figyelő világba. És Fedák győzött! Mindennel és mindenkiel szemben érvényesítette akaratát ez a nagyszerű asszony s győzelméről most ujjongó kábel-ujjongással értesíti a világot. Fedák Sári ma a következő, szőszerint leközölt kábel-távíratot küldötte a budapesti Újság szerkesztőségének:

Találgatásokkal szemben következő tényállást vagyok bátor átnyujtani: Turnémat nagy erkölcsi, anyagi sikerrel befejeztem, Valentino-legenda „tragikusan” végződött, amelynyiben Mindszenty a First Nationalnál öt éves szerződést írt alá óriási feltételekkel. Fedák corporation megalakult. Októberben Broadwayn játszom. Májusban megyek haza darabokért. Egyelőre sürgősen Hollywoodbe hívtak üzletileg. ZSAZSA.

„A Valentino-legenda, „tragikusan” végződött.” Ebben a mondatban csucosodik ki Fedák győzelmi kiáltása. Korán örvendeztek mindazok, akik a Mindszenty-ügynek csufos kudarcot, Zsaszának szégyenteljes bukást jósoltak. „Ime azért is sikerült minden és pukkadjanak meg az ellenségeim.” Így lehetne Zsazsa stílusára lefordítani az illdelmes kábel-távíratot. Fényesen, csattanósan, feltétele nélkül győzedelmeskedett Fedák Sári ebben a csatában is és most az akaraterő sugárzó glóriájában ott áll ez a diadalmas asszony az élete csúcspontján, a levett kalapu tömeg felett. De jaj a csucs mögött, alig néhány arasznyira tőle már ujjabb döntő támadásra készülődnek Zsazsa és az Asszony legádázabb ellenségei: az Öregedés meduzafejű furiái.

Gárdos Sándor.

20 lej taxát számítanak, azonkívül 1.25 bani bélyeg kell a kérvényre és 2.50 bani magára a bizonyítványra.

— Sikkasztás vádia az aradi rokkantak volt elnöke ellen. Az aradi törvényszék Hargot-tanácsa ma tárgyalta Oprea Mihály ügyét, aki ellen még 1919-ben sikkasztás címén tettek az aradi ügyészségben fejjelentést. Oprea Mihály, aki a kérdéses időben az aradi rokkantak együletének elnöke volt, a fejjelentés szerint 20.000 lejjel károsította volna meg az egylet pénztárát olyanformán, hogy különböző utazási költségekről és orvosi díjakról szóló számlákat fizettetett ki magának, anélkül azonban, hogy a kiutalásokat felsőbb helven előzőleg approbálták volna. Az ügyben az első tárgyalást 1919-ben tartották meg, miután azonban abban az időben a törvénykezésnél meg volt engedve a magyar nyelv hivatalos használata s így a törvényszék által kiküldött könyvszakértők magyarul tették meg jelentéseiket, a Hargot-tanács mai tárgyaláson elrendelte a szakértői vélemények románra való fordítását. Kihallgatása alkalmával Oprea Mihály uttalt is erőlesen tütközött a vád ellen s igazolta, hogy az összegeket szabályszerű számlák alapján vette fel. A tárgyalást bizonytalan időre elnapolták.

— Fizetni kell a felmondási időt az elbocsátott alkalmazottaknak. Az elsőfoku iparhatóság ma az aradi Központi étterem alkalmazottainak perét tárgyalta, amelyet azok Füzesy Dezső, az étterem volt tulajdonosa ellen indítottak. A Központi éttermet — mint ismeretes — nemrégiben bezárták és az alkalmazottakat elbocsátották. — a felmondási idő betartása nélkül. Az iparhatóság ma megítélte az alkalmazottaknak teljes követelésüket, körülbelül 60.000 lej.

Kedves ohajtás.

— De meghizott a feleséged! Ugyan hány kiló lehet?

— Legalább száz. Már szeretném is felváltani. Két ötvenkilóra.

— Újból szednek taxát az ügyészségen. Az aradi ügyészséghez ma 4814—1927. szám alatt körrendelet érkezett az igazságügyminisztériumból, amely szerint az igazságügyminiszter a tavaly megszüntett taxákat, amelyeket a felek részére kiadott bizonyítványokért szedtek, a mai naptól kezdve újból életbe léptette. Minden utlevél-kérvényhez, vagy vadászejegyhez, fegyvertartási engedélyhez szükséges büntetlenségét bizonyítványért

— Aradi bérkocsis szomorú kalandja. Kellemetlen kalandja volt az éjszaka Mihailovic András bérkocsissegédnek. A fiatal bérkocsissegéd valahol a Rácfertályban vállalt iúvart, elvégezve dolgát, a belváros felé tartott és be is ért volna minden akadály nélkül, ha véletlenül nem találkozik egy kocsmával. Hideg van, ilyenkor jó egy pohárka pálinka. Az ostor mellé akasztotta a gyeplőt, pokrócot terített lovára és betért a kocsmába. Az egy pohárkából sok pohárka lett és a bérkocsis, amikor magához tért, az uccán találta magát. Arra ébredt fel, hogy nagyon hideg van és különösen a jobbába fázik. Megtapogatta; rémülten állapította meg, hogy a csizma hiányzik róla. A bal lába jobb állapotban volt, mert azon még rajta volt a csizma. Rémülete azonban akkor érte el tetőfokát, amikor lova és kocsija felé nézett, illetve nézett volna, mert mindkettőnek csak a hült helye maradt meg. Fél csizmával félában sántikált a Piata Avram lancu (Szabadság)-térrig, ahol szomorú és veszteségteljes éjszakáját elpanaszolta egy rendőrnek. A rendőr jelentést tett az ügyről.

— Szélhámoshanda garázdálkodik Budapesten. Budapestről jelentik: Egész sereg feljelentés érkezett a budapesti főkapitányságra az utóbbi napokban és érdekes, hogy a feljelentések legnagyobb részét jönevű budapesti orvosok adják be. Az egyik feljelentés szerint, míg az orvos távol volt lakásától, egy ismeretlen férfi felhívta feleségét, közölte, hogy „a doktor ur egy Röntgen-felvételt csináltatott, amit egy hordár el fog vinni. 500.000 koronát kell fizetni érte.” Az asszony ki is fizette és amikor férje hazaérkezett, odaadta a röntgenlemezeket tartalmazó csomagot, kiderült, hogy egy teljesen üres üveglap van benne. Egy neves történelemtudósnál egy megrendelt kéziratot jelentették be. Csakhamar megjelent egy hatalmas csomaggal a hordár s a szobalány a telefonüzenet szerint egy milliót fizetett ki. A csomagban makulaturapapír volt. A rendőrség erélyes nyomozást folytat.

— KISS RÓZSA tánciskolájában a tanítás rendesen folyik.

Furfangos aranycsompészek

Érdekes tárgyalás az aradi törvényszéken.

(Arad, február 8.) Furfangos aranylopás ügyében hozott ma ítéletet az aradi törvényszék Hargot-tanácsa. Popa János és Marzu Tódor hányamunkások a brádi 12 Apostol tárnában még az elmúlt évben egy dus aranyeret fedeztek fel. Eihatórozták, hogy az értékes leletet a maguk javára használják ki s ezért a legnagyobb titokban furni kezdtek, majd a kibányászott aranyércet a szigorú moztosás elöl fantasztikus módon elrejtették. Munkaleváltásnál azonban gyanus volt a két ember izgatott viselkedése és ezért visszatartották őket a tárnában. Harminchat óráig voltak már a bányá mélyében, mikor is töredelmesen bevallották, hogy valóban lopni akartak s az aranyércet úgy akarták kicsompészni a tárnából, hogy apróra zúzva, lenyeldesék a nem éppen kellemes pilulákat. Vallomásuk után nyomban gyors hashajtókat adtak be a tolvajoknak, akik keservesen meglakolva szolgáltatták vissza a drága kincset. A szerencsétlen Kalifornia-álmódokat az aradi törvényszék ma az enyhítő körülmények beszámításával egy-egy havi elzárásra ítélte.

Az aradi Apolloban

ma, szerdától

Biró Lajos ismert regénye

Modern Dubarry.

Főszerepben:

Korda Mária.

Ezt megelőzi a legújabb
Ulpia Journal.

Az előadások 1/5, 6, 7/8 és 9 órakor kezdődnek.

A spanyol-zsidók gettojában Bukarestben.

Négyszáz év alatt nem felejtették el a spanyol nyelvet. Milliós vagyonok. Ki a leggazdagabb spanyol zsidó Bukarestben? — Ahol hirdetéssel keresik a szegényeket.

Először is Iarchi urat kell bemutatnom. Fekete göndör haja van, villogó szeme élénk mozdulatokkal kíséri a beszédét és habár az arcán már alig van valami a délvidéki kreol színezésből, de akárki már husz méterről felismeri benne a tipikus spanyol zsidót. Ott állottunk a Zarafi-ucca sarkán. Ugyanitt ebben az uccában van Iarchi urnak is nagykereskedése és ha ezen az uccán, vagy ha az ezt keresztelző Gabroveni-uccán végig megyünk, sorban megtaláljuk a bukaresti spanyol zsidó kolónia tagjainak az üzleteit. Mindegyiknek nagykereskedése van és alig van közöttük szegény ember. Iarchi urnak már a dődnagyapja is itt született Bukarestben, kissé idegen hangszóval beszél románul, németül csak egy pár szót tud beszélni, de amikor egy szomszéd boltból egy ismerőse oda jött hozzánk, szintén egy spanyol zsidó és egymásközött megbeszéltek valamit, akkor hallottam, hogy

egymásközött spanyolul beszélnek

Több mint négyszázévvél ezelőtt üldözték ki őket Spanyolországból, de ha alkalmuk van, rögtön spanyolra fordítják a szót és ilyenkor nyernek érteimet a gyors, heves kézmozdulataik. Négyszáz év alatt nem felejtették el ezt a nyelvet, de az is igaz, hogy nem is tanultak meg e négyszáz év alatt egy új nyelvet sem teljesen. Amikor újra egyedül voltam Iarchi urral, megkérdeztem tőle.

— Mondja Iarchi ur, Önök még mindig spanyolul beszélnek, hogyan gondolnak ma Önök Spanyolországra vissza, ahonnan az őseiknek egyszer menekülniök kellett, gyűlölik-e még ma is a spanyolokat?

Iarchi ur nevetett.

— Dehogy kérem, hogyan gyűlölnök, egyrészt nem is ismerjük őket, nem igen érintkezünk velük, másrészt meg az a kiüldözés olyan régen volt, négyszáz éve...

— Utazott-e valaki Önök közül mostanában Spanyolországba? kérdeztem.

Iarchi urnak elszomorodott az arca.

— Igen, nemrégiben egy rokonom volt Barcelonában. Neki selyem-nagykereskedése van, Franciaországban volt bevásárolni és onnan átment Spanyolországba. Elmondta, hogy valósággal mesébeillő az a szeretet,

ahogy a spanyolok a kiüldözött zsidók ivadékát fogadták.

Pompás üzletet is kötött velük és tele volt a legnagyobb üzleti tervekkel, amikor haza jött. Azonban itthon történt valami. Az itteni spanyol zsidók nem vették valami jó néven a rokonomtól, hogy Spanyolországba utazott és tudja kérem, hogy van az, ha az embert a legjobb barátai sem segítik, akkor a legjobb, ha az ember elköltözik innen.

— Visszament Spanyolországba? kérdeztem.

— Hova gondol? mondta majdnem sértődötten Iarchi ur, elment Konstantinápolyba, ott talán még több spanyol zsidó lakik mint Bukarestben, ma már egy nagyon jól menő üzlete van Cospoliban, az idén ősszel a nagy ünnepekre hazajön látogatába. Képzelje el, maga a hitközségi elnök hívta meg az ünnepekre.

E pár percnyi beszélgetés után már megtudtam érteni, hogy tudott ez a kolónia évszázadokon át megmaradni, miért nem felejtették el négyszáz év alatt a spanyol nyelvet. A kolónia minden tagját számon tartják s ha el is üldöznek valakit maguktól, de az összeköttetést fent tartják vele.

Végig néztem ebben az uccában az üzletek felett kiakasztott táblákat. Alafandari... Nisum... Arive... Talvi... Csupa spanyol zsidó név és mindegyiknek milliót érő raktára van. A spanyol zsidók között alig van szegény ember. Majdnem ezer család él itt Bukarestben

és majdnem mindegyik több millióval rendelkezik.

Kétségtelenül a leggazdagabb volt közöttük

Jacques Elias, aki amikor 1923-ban meghalt majdnem egy milliárd lei értékű vagyonát a román Akadémiára hagyta.

De majdnem ugyanilyen gazdag a mostani hitközségi elnök is: Rafael Halion. A Halion család, épp úgy mint a többi spanyol zsidó családok évszázadokon át szerezték hatalmas vagyonukat. Egész életükben dolgoztak, a megduplázott vagyont a gyermekükre hagyták és az sem csinált egyebet mint az egész életét a vagyonszerzésre fordította s ma egyes spanyol zsidó családok kezében mérhetetlen vagyonok vannak. Egész Bukarest ismeri például Napoleon Ariét. A híres bukaresti bankár L. Bercovitz volt az apósa. Tavaly halt meg a felesége, a Bercovitz-lány, azóta Napoleon Arié visszahúzódott minden társasági élettől és minden percét a vagyonszerzésre fordítja. És itt vannak a többi nagyvagyonu családok. A Talvi familia, ahol minden harminc évet betöltött férfi tagra egy nagyszerűen berendezett, vevőkörrel ellátott nagykereskedés vár. Csak a nevüket említem meg a többi híres spanyol zsidó családoknak. Benzal, Hakhiah, Nisum, Alafandri, Arié, Nachmias, Eskenazi.

Ahol apróhirdetéssel keresik a szegényeket.

Két templomuk van a spanyol zsidóknak és két iskolájuk. Az egyik templom a Strada Spaniolaban van. Bukarest legrégebbi negyedében. Ugy a spanyol zsidókra mint a bukarestiekre jellemző, hogy uccát neveztek el a spanyol zsidókról. És az tény, hogy az uccát nem spanyol zsidó, hanem spanyol uccának nevezték el, ami abban léli a magyarázatát, hogy a bukarestiek szeretik és becsülik a spanyol zsidókat. A spanyol zsidók azaz a spanyolok most építik fel a szegényházukat. Ebben a szegényházban lesz ingyen étkezde, éjjeli menedékhely, kórház, fürdő. A bukaresti spanyol zsidók között nincsen szegény ember és ha csak Bulgáriából, ahol igen sok spanyol zsidó lakik, vagy Törökországból, nem fognak jönni elszegényedett spanyol zsidók, akkor a bukaresti hitközség kénytelen lesz apróhirdetés útján keresni lakót az új szegényháza részére.

Megegyezés

a határmenti vagyonok elosztására.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.) A határmenti vármegyék vagyonára vonatkozólag végeleges megállapodás történt Párisban Románia és Magyarország között. A két ország — mint ismeretes — már 1924-ben megegyezést kötött a határ által kettéosztott vármegyék, városok és községek vagyoni ügyeinek rendezésére nézve. Az egyezmény értelmében a kettéosztott önkormányzati testületek vagyonát az 1914. év állami adója alapján megállapított kulcs szerint kell felosztani. A becslés munkáját helyi bizottságokra bízta. A bizottságok már régebben befejezték munkájukat, azonban több elvi kérdésben, valamint az ingatlanok becslésének kérdésében nem tudtak megegyezésre jutni. A szerződés szerint a két kormány ilyen esetben választott bírót küld ki, ha pedig a választott bírók sem tudnak megegyezni, a svájci kormány döntőbírói küld ki. Románia részéről Bucsan Constantin dr. kisebbségi miniszter, Magyarország részéről Blaha Sándor dr. helyettes belügyi államtitkár küldték ki, Svájc pedig a döntőbírói Götzinger Frigyes dr. egyetemi tanár, a baseli felebbviteli bíróság elnökének személyében delegálta. A tárgyalások Párisban folytatók le, ahol magyar részről még Csáthy Béla dr. kormánybiztos, miniszteri tanácsos és Ernyev Béla dr. miniszteri tanácsos vettek részt. A választott bíróság teljes megállapodásra jutott a kártalanításra vonatkozólag és így a semleges svájci döntőbíró közreműködése feleslegessé vált. Az egyezményt nemsokára mindkét részről ratifikálják.

— Nem fogták el Terentét. Bucurestből jelentik: A brailai sziguranca megcáfolja több lapnak azt a híret, hogy Terente rablóvezért Bulgáriában elfogták.

Jön! Práter Mici Nita Naldival Jön!

KÖZGAZDASÁG.

Németország kártérítést ad Romániának.

A Generala-bankjegyek likvidálása. — Harminc milliárd aranyárka kölcsönről folyik a tárgyalás.

Az Adeverul értesülése szerint Németország és Románia között a Generala-bankjegyek ügyében fennálló ismert ellentétek likvidálásához közelednek. Ezzel kapcsolatban Románia Berlinben egy nagyobb kölcsön fel-

vételéről tárgyal. Mintegy harminc milliárd aranyárka kölcsön felvételéről van szó. A lapok szerint Németország hajlandó kártérítést fizetni a Generala-bankjegyekért mozdony és vasuti anyag szállítása formájában.

Amerika visszafizeti

a német vagyonokat.

A visszafizetés az első két évben csak 100.000 dollárig történik.

Newyorki jelentések szerint azok a módosítások, amit az Egyesült-Államok pénzügyi bizottsága az idegen vagyonok visszafizetésére vonatkozó javaslatokon tett, a következők: Az USA. a javaslat elfogadását követő két éven belül 100.000 dollárig bezárólag minden igényt kielégít. Az igények bejelentésének határideje 1928. január 1., ha Németország is hasonlóan intézkedik. Az eladott szabadalmak és gyártási engedélyek értéke 1,650.000 dollár. Ezt az összeget a lefoglalt vagyonok kezelői fizetik ki a tulajdonosoknak. A lefoglalt hajók értékét tőkekamatok nélkül a következőkben állapították meg: Vaterland 7,020.260, Amerika 1,588.390, Washington György 2,357.000, II. Vilmos császár 1.178.160, Cecília trónörökösne 1,765.960 dollár.

Zürichben 2.95, Párisban 14.40 a lej.

Helyi valutaárak. (Február hó 8.)

Kitizedések: Berlin 43.20, Amsterdam 72.90, Newyork 181.25, London 883, Páris 7.23, Milánó 7.83, Prága 5.39.50, Budapest 31.85, Zágráb 3.21, Bécs 25.62, Zürich 35. — **Áru:** Márka 43, dollár 181, francia frank 7.20, olasz lira 7.80, cseh korona 5.40, pengő 31.80, dinár 3.20, osztrák schilling 25.60, svájci frank 35. — **Pénz:** Márka 42, dollár 178, francia frank 6.80, olasz lira 7.40, cseh korona 5.20, pengő 31.20, dinár 3.05, osztrák schilling 25, svájci frank 34.50. — Irányzat: szilárd.

Zürichi tőzsdenyitás. (Február hó 8.)

Berlin 123.20, Amsterdam 207.90, Newyork 520, London 2521.75, Páris 20.43.50, Milánó 22.12.50, Prága 15.40, Budapest 90.90, Belgrád 9.13.50, **Bucuresti** 2.95, Varsó 57.50, Bécs 73.32.50.

Zürichi tőzsdézárlat. (Február hó 8.)

Berlin 123.20, Amsterdam 207.90, Newyork 520, London 2521.75, Páris 20.43.50, Milánó 22.12.50, Prága 15.40, Budapest 90.90, Belgrád 9.13.50, **Bucuresti** 2.95, Varsó 57.50, Bécs 73.32.50.

Bucuresti-i tőzsdézárlat. (Február hó 8.)

Devizák: Páris 6.95, Berlin 41.90, London 857, Newyork 176.70, Milánó 7.52, Zürich 33.90, Bécs 24.90, Prága 5.20. — **Valuták:** Napoleon 720, márka 42, léva 1.25, török lira 0.90, angol font 860, francia frank 7, svájci frank 34.50, olasz lira 7.80, drachma 2.20, dinár 3.25, dollár 177, lengyel zloty 20, osztrák schilling 25.50, pengő 32, cseh korona 5.40.

Erzsébet Mozgó

Ma d. u. 6 és este 9 órákor

AZ OROSZ TIGRIS.

Kiváló remekmű „Elinor Glyne“

SPINX című regénye után.

Főszerepben: JOHN GILLBERT és HUSZÁR PUFFI

Pántektől: FEKETE ANGYAL, Bánky Vilmaival

— Dinamógép és gázmotor tanfolyamra beiratkozni lehet a fa- és fémipari szakiskola igazgatóságánál szerdán és pénteken 5-6-ig.

Károlyi Mihályné antikváriuma.

Regiségkereskedést nyit Párisban az egykori magyar népköztársaság volt elnökének felesége.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Az egyik budapesti lap munkatársa meglátogatta Párisban Károlyi Mihálynét, a forradalom utáni magyar köztársaság elnökének, gróf Károlyi Mihálynak a feleségét. Az egykori gróf feleségével és két iskolás gyermekével él Párisnak emigráns negyedében, egy szerény lakásban. Károlyiné elmondta az újságírónak, hogy nehezen élnek, az életük olyan, mint a többi emigránsoké. A két iskolás gyermek nem is tud magyarul, csak franciául és angolul. A kis leány Londonban tanul, míg a kislány Párisban jár iskolába. Elmondotta még Károlyiné hogy szeretne legalább 2 hétre hazamenni Parádra, de nem mer, mert nem tudja, mi történne vele, az emigránsal. — És most — mondotta Károlyiné — valami bolthelyiség után nézek, mert kis régiségkereskedést akarok nyitni Párisban, ahol könyveket, cigarettatárcákat és érdekes szipkákat akarok árulni.

Elmondotta még Károlyiné, hogy rengeteg szegény ember jár hozzá segítségért, tanácsért és az állás nélküli magyar munkásokon is igyekszik segíteni, amennyiben pénzt gyűjt össze, hogy ingyen ebédet adhasson a nyomorgó munkásoknak. Így él Párisban az egykori sok ezer holdas birtok grófja és a családja.

Mozi.

xx **Biró Lajos** hatalmas regénye után készült az a film, melyet „Modern Dubarry“ címen szerdától vetít az aradi Apolló. Egy színes szerelmi regény ez a kép, melynek középpontjában Corda Mária áll, aki egy egyszerű szegény leány szerepét alakítja. Nagy szerelmi bánata elől az egyszerű polgári kisleány a halálba akar menekülni, de az utolsó pillanatban megjelenik egy gazdag öreg ur, aki megmenti és magához veszi. Itt megindul a nagy regény, a leányt pompa és fény veszi körül és megszületik a nagy magyar író színes elgondolásában a Modern Dubarry. A film, mely szenzációja lesz Aradnak fél 5, 6, fél 8 és 9 órai előadásokban kerül vetítésre.

xx „Házasodik a főnök ur“ címen nagyszabásu vígjátékot vetít szerdától az aradi Uránia mozgó. A nagyhatású amerikai kép meséje a Colman és Soden vállalat irodájában történik, ahol a titkárnő szerelmes lesz Colman urba. A cég híres főnöke házasodni akar, de nagy baj van — a titkárnő nagyon csunya. Kacagató és humoros jelenetek következnek, amikor a titkárnő minden eszközzel meg akarja hódítani a cég főnökét, de sehogy sem sikerül. Egy szépszéti intézetbe megy, hol annyira átforgalmazzák, hogy Colman rá sem ismer. Ötletes jelenetek után ér el a kép érdekes befejezéséhez és az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx Jön! Práter Mici!

Tüntetés Adám professzor ellen

Az egyetem orvosi karának gyűlésén ismét tárgyalták az Adám-ügyet. — Az ébredő diákok bojkottálni akarják Adám tanár előadásait (Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) A Pázmány-egyetem orvosi kara mai délelőtt fél 10 órákor ülést tartott, amelyen Adám professzor ügyét vitatták meg Szentmiklósy Márton jogtanár elnökele alatt. Az ülésre Adám professzort is meghívták és ezért a kora reggeli órákban már körülbelül 500 egyetemi hallgató, a Turul bajtársi szövetség tagjai a tanácsterem előtt gyülekeztek, ahol röpcédulákat osztogattak és ragasztották ki Adám ellen. A sorban megérkező tanárokat megélekeztek. A diákokat Jakabházy professzor távozásra szólította fel, amit meg is tettek. A Muzcum-köruti egyetem udvarán gyülekeztek, ahol a bajtársi szövetség vezetői beszédeket tartottak, amelyekben arra biztatták a hallgatókat, hogy ne járjanak Adám előadásaira. A beszédek után minden tüntetés nélkül, szétoszlottak. Az ülésen Adám nem jelent meg!

Rádó-műsor.

Szerda, február 9. Wien: 21.05. Házi zene, utána Könyvü esti zene. — Graz: 20.05. Revü. — 21.23. Szermelvények Beethoven műveiből. — Pozsony: 18. Hangverseny. — 22.30. Kávéházi zene. — Zágráb: 20.30. Hangversenyest. — Milano: 20.45. Operaelőadás. — Breslau: 21. A zongorahangverseny fejlődése, 22.00. Táncczene. — Prága: 19. Operaelőadás. — London: 21.15. A Sallsbury zenekar hangversenye. — 23. Spanyol zene. — Leipzig: 22.15. Táncczene. — Stuttgart: 20. Wagner-est. — Frankfurt a. M.: 21.15. Bokor Judit gondolkahangversenye. — München: 24. Táncczene. — Budapest: 9.30, 12. és 15. Hírek, közgazdaság. — 16. Gyermekmesék. — 17.02. Ökonómiai előadás. — 17.30. Szimfonikus hangverseny. — 19. Történelmi előadás. — 20. Rádó-művészet, utána külföldi közvetítés.

Az aradi Urániában ma, szordán

Házasodik a főnök ur

(Az ő titkárnője)
vigjáték.

Főszerepben:

Norma Scharer.

Az előadások 1/5, 6, 1/8 és
9 órákor kezdődnek.

Kiadóhivatal üzenete.

Lapelárusítóinkhoz!

Felhívjuk lapunk elárusítóit, hogy a bizományba küldött lapokat a megadott kimutatás alapján minden hónap első napjaiban pontosan elszámolni és a hirdapok ellenértékét a kiadóhivatalnak beküldeni sziveskedjenek. — Egyidejűleg arra kérjük elárusítóinkat, hogy makulatura elkerülése végett mindenkor tudassák velünk, ha a küldött mennyiség sok, hogy azt redukáljuk

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

**Üzletünket március elején áthelyezzük a városházával szemben.
Apponyi Testvérek.: Áthelyezés miatt mélyen leszállított árak!**

URODONAL

legyőzi: a reumatizmust

legyőzi és megakadályozza: a **köszvény-, epekő-, excema-bántalmakat, vér-edényelmeszesedést a test elzsírosodását.**

tisztítja: a vesét, mossa a májat és ízületeket, elasztikussá teszi az ütőereket és megóv az elzsírosodástól!

15 NAGY DIJ!

Az „URODONAL” természetes oldószere az urinsavnak, amely urinsav-tömegek só alakjában keringenek a vérben, az ízületeken köszvényes esomósodást idéznek elő és meszes lerakódásokkal lépik be a reumás beteg osontjait: az „URODONAL” tehát a deformáló krónikus reumatizmus ellen egyedüli biztosan ható szer.

CHATELAIN, PARIS.

Nagyrománia képviselője: „STANDARD” drogueria BUCURESTI, Str. Zorilor 2.
Kapható minden patikában és drogueriában.

Ki akar érettségit? Középiskolai összevont magánvizsgálatokra és érettségire, teljes anyagi felelősség mellett előkészít Galgóczy Magántanfolyam Budapest, VIII., Mária Terézia-tér három.

Primăria Municipiului Arad.
Serviciul Administrativ.
No. 28001—1926.

ORDONANȚĂ No. 1.

Noi, Președintele comisiunei întărimare a municipiului Arad, având în vedere, că circulațiunea pe străzile este împiedecată prin cărucioarele cu copii.

În baza dreptului nostru stabilit în art. 62 al legii pentru unificarea administrativă și conform art. 66, alineatul b) al acestei legi.

Ordonăm:

Art. 1. Este oprită cu desăvârșire circulațiunea cu cărucioare cu copii pe porțiunea de trotuar din dreapta Bul. Reg. Maria și Cent. Berthelot partea dintre magazinul „Confectio” până la începutul străzii Meșianu între oarele 11—13 și 17—21.

Art. 2. Contravenienții acestei ordonanțe vor fi amendate conform art. 271 al legii pentru unificarea administrativă cu o amendă până la 5000 lei, iar în caz de recidivă cu o închisoare polițienească până la 15 zile.

Art. 3. Prefectura Poliției, ca poliția comunală este încredințată cu executarea prezentei, iar constatările de abatori se vor face de primar, membrii delegațiunei permanente, comunale, medicii, arhitecții comunei și șefii de poliție.

Contra prezentei se poate face întâmpinare la Ministerul de Interne, în termen de 10 zile. Ordonanța prezentă se va afișa la ușa comunală, publică în Monitorul Oficial al Municipiului, gazetele „Cuvântul Ardealului” și „Közlöny” și va fi publicată de tobarul comunei prin strigări.

Arad, la 11. Ianuarie 1927. 830
Președintele comisiunei interm.: Secretar comunal Dr. Angel. Ștefanuc

APRÓ HIRDETÉSEK.

Felkutatás az apróhirdetésekről: Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk. — Minden szó hármaszorosán számít. — Hétfőn, vasárnapon 3 lej. — Vasárnapon 5 lej. — Hosszabb betűvel 8 lej. illetve 10 lej. — A vasárnaponkénti díjat az előzőekkel egyenlővel kell jelszámolni. — Hirdetéseket d. n. 5 óráig vesztünk fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szögletű hirdetés 40 lej. vasárnap 50 lej. A kiadóknak ajánljuk magának a jogát, hogy az olyan apróhirdetéseket szívesen, amelyek tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhetők, az minden egyes esetben megváltoztatása, illetve helyesbítése. * * * * * Hirdetéseket telefon útján is feladhatók, telefon szám: 151. * * * * *

Alkalmazás.

KITUNÓ EXISZTENCIÁT nyújt egy nagy intézet komoly üzynököknek, akik magánfeleket látogatnak. — Ajánlatok: „Konkurenzlos” jellegre az Aradi Közönlöny kiadójába kéretnek. 827

Lakás.

KÉNYELMES, tiszta, különbejáratu burtozott szoba ellátással kiadó. Cim az Aradi Közönlöny kiadójában. 837

Vétel és eladás.

ÚJ AJTÓ, ABLAK, téglá és egy telek, olcsón eladó. Cim az Aradi Közönlöny kiadóhivatalában.

KÉZI UTAZÓ BÖRÖND neseserrel. Mária Terézia korabeli szekrény. Stingl zongora, storeok, rólós iratszékény, különböző komplett szoba berendezések, tükrök, fotelok, szőnyegek, asztalok, székek, vitrin, festmények, gyermekkocsik, gyermekágy, férfi öltönyök, dísz tárgyak, szalgótok, kávé és gámaszi asztalneműk, moska és ékező servisek, antik órák, Bledermayer szalon, trimó, villanylámpák, stb. eladó. Salgóné, Arad, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-ucca) I. em., jobb. 1000

KÖRISFA 70 köbméter Borosjenőn eladó. Érdeklődni állomási restiben Ineu. 10404

BIZOMÁNYBA KERESK dísz tárgyakat, bőröndöket, mü- és antik tárgyakat, komplett szobaberendezéseket, szőnyeget, közszükségleti cikkeket, férfi ruháneműt, egyes butordarabokat stb. — Salgóné, Arad, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-ucca) I em. jobb. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közönlöny kiadóhivatalában. 500

Arad közvetlen közelében

ÚJ ÜZLETES HÁZ jóforgalmu fűszerüzlettel, kétszobás lakással, vasutállomás közelében alkalmi áron 380.000 lejt ért eladó.

Megbizott Győrffy „Mures” irodája Arad

KÉTSZOBÁS

fürdőszobás kanyhanélküli UCCAI LAKÁST keres I—II. emeleten, a volt Szabadság-tértől a villamosig terjedő utvonalon, vagy más nagyon forgalmas helyen idősebb házaspár. Esetleg konyhát is fürdőszobává alakít a bérlet. Bővebbet Győrffy „Mures” irodájában.

Mészáros jégszekrény eladó.
Bővebbet: 814
BECKER mészárosnál Aradul-nou.

Élő- és friss dunai hal (harsa, ponty, süllő)

kapható csütörtökön és pénteken: Luttwák József cégnél Arad

Egy ujonnan készült teljesen modern díőfa nagy ebédlő eladó

Cim Rudolf Mosse hirdetőben.

Maculatura papir 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közönlöny kiadójában.

Nagy kézműáru gyárvállalat (an gros és detail) részére elsőrangú

szakképzettséggel bíró IGAZGATÓT keresünk, aki a jelzett üzletágban teljesen jártas, bel- és külföldi összeköttetései vannak, jó szervező, több nyelvet beszél és az országban lévő összes kézműáru kereskedőket ismeri. Ezen előnyök birtokában vállalatunknál nagy jövőt érhet el. Részletes ajánlatok, arcképe csatolása mellett „Situație extraordinara U. 463” jellegre Rudolf Mosse hirdetőirodájába, București, Calea Victoriei 31. küldendő. Ajánlatát teljes 804 díszkrécióban tartjuk.

VIZUMOK követségeknél
Helyi hosszabítások, C.F.R. bérletek

!! Künstler-vizumiroda !!
Arad, Bul. Reg. Maria 22. :: TELEFON: 86. :: Dacia szállóval szemben.

Bármily ügyet vagy megbízást pontosan elintéző.